

Projekt „Stworzenie punktów szybkiej informacji na pograniczu polsko-czeskim” CZ.11.4.120/0.0/0.0/20_032/0002835 jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy INTERREG V-A Republika Czeska-Polska 2014-2020.

Projekt „Vytvoření míst rychlé informace v česko-polském pohraničí” CZ.11.4.120/0.0/0.0/20_032/0002835 je spolufinancovaný z prostředků Evropské unie v rámci programu spolupráce Interreg V-A Česká republika Polsko 2014-2020.

Legislativní podmínky podnikání v České republice v roce 2023, aktuální daňová legislativa, pracovní právo

Ing. Jaroslava Syrovátková, Ph.D.

Obsah

1. Podnikání v České republice	6
1.1 Legislativa.	6
1.2 Formy podnikání v České republice	7
1.2.1 Podnik jednotlivce.	7
1.2.2 Obchodní korporace	8
1.3 Obchodní rejstřík	11
1.4 Identifikační číslo	11
1.5 Živnostenské podnikání.	12
1.5.1 Druhy živností	12
1.5.2 Provozovna	13
1.5.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost	14
1.5.4 Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti.	14
1.5.5 Překážky provozování živnosti	15
1.5.6 Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce	15
1.5.7 Živnostenské oprávnění.	16
1.5.8 Živnostenské úřady	17
1.6 Datové schránky.	17
1.6.1 Autorizovaná konverze dokumentů	18
1.7 Elektronický podpis.	19
1.8 Příspěvek zaměstnavatelům, kteří vytvářejí nová pracovní místa	19
1.9 INCOTERMS	19
1.10 Místní poplatky	20
1.11 Bankovní služby pro podnikatele	20
1.12 Zákonná povinnost archivování stanovených dokumentů.	20
1.12.1 Účetní doklady	20
1.12.2 Dokumenty z oblasti personalistiky	21
1.12.3 Daňové doklady	21
1.12.4 Ostatní dokumenty.	21
1.12.5 Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	21
1.12.6 Komerční pojištění	22

2.	Daně v České republice	23
2.1	Daňová soustava	23
2.2	Legislativa.	23
2.3	Daňové identifikační číslo.	23
2.4	Daň z přidané hodnoty (ZDPH)	24
2.4.1	Kontrolní hlášení	27
2.4.2	Nespolehlivý plátce DPH	28
2.4.3	Nespolehlivá osoba	28
2.5	Spotřební daně	28
2.6	Daň z příjmů právnických osob	29
2.6.1	Účetnictví právnických osob	31
2.7	Daňová evidence	31
2.7.1	Daňová evidence.	31
2.7.2	Elektronická evidence tržeb.	31
2.8.1	Daň z pozemků	34
2.8.2	Daň ze staveb a jednotek	35
2.9	Daň silniční.	35
2.10	Ekologická daň	37
2.10.1	Ekologická daň na přepis vozidla	37
2.10.2	Ekologická daň na stabilizaci veřejných rozpočtů	37
2.11	Daňový řád	37
2.12	Trestní zákoník	38
2.12.1	Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	38
2.12.2	Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby	38
2.12.3	Zvláštní ustanovení o účinné lítosti.	39
2.12.4	Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení.	39
2.12.5	Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží	39
2.12.6	Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti	39
2.12.7	Padělání a pozměnění známek	40
2.12.8	Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství	40

3. Pojištění v České republice	40
3.1 Legislativa.	40
3.2 Sociální pojištění.	41
3.2.1 Důchodové pojištění.	41
3.2.2 Starobní důchod	43
3.3 Nemocenské pojištění	44
3.3.1 Nemocenské pojištění.	46
3.3.2 Povinnosti zaměstnavatele	46
3.4. Nemocenské pojištění OSVČ	46
3.5 Kontrola plátce pojistného	47
3.6 Invalidní důchod.	48
3.7 Zdravotní pojištění	50
3.7.1 Legislativa.	50
4 Pracovní právo	51
4.1 Legislativa.	51
4.2 Pracovní poměr	52
4.3 Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	53
4.18 Pravidla pro home office.	53
4.4 Brigády, výpomoci, domácí práce	54
4.5 Mzdový systém podniku	54
4.6 Mzdové tarify.	55
4.7 Stanovení mzdové formy	56
4.8 Minimální mzda.	57
4.9 Zaručená mzda	57
4.10 Pracovní smlouva.	57
4.11 Zkušební doba	58
4.12 Pracovní poměr na dobu určitou	58
4.13 Pracovní cesta.	58
4.14 Ukončení pracovního poměru	58

4.14.1 Dohoda	59
4.14.2 Výpověď, výpovědní doba a výpovědní důvody	59
4.14.3 Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem	59
4.14.4 Skončení pracovního poměru na dobu určitou	60
4.14.5 Zrušení pracovního poměru ve zkušební době	60
4.14.6 Odstupné	60
4.15 Pracovní doba.	60
4.15.1 Dny pracovního klidu	61
4.15.2 Práce přesčas	61
4.15.3 Dovolená na zotavenou	61
4.16 Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli	62
4.17 Odpovědnost zaměstnance za majetek svěřený zaměstnanci	62
4.18 Pravidla vykonávání formou práce home office	62

1. Podnikání v České republice

1.1 Legislativa

Podnikání v současné době v České republice upravuje více než 200 zákonů a více než 300 dalších podzákonných předpisů.

Podnikání je upraveno těmito právními předpisy:

- a) Acquis communautaire (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1. 5. 2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.
- b) Zákony České republiky
  - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. 2. 2012
  - Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ze dne 22. 3. 2012
  - Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ze dne 2. 10.1991
  - Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě ze dne 30. 6. 2004
  - Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12. 12. 1991
  - Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech ze dne 17. 12. 1991
- c) Prováděcí předpisy (vyhlášky, nařízení)
  - Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností ze dne 23. 7.2008
  - Vyhláška č.193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů ze dne 17. 6. 2009
  - Vyhláška č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání ze dne 22.4. 1993
- d) Související zákony
  - Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev ze dne 19. 3. 2008
  - Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ze dne 23. 7. 2004
  - Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob ze dne 12. 9.2013
  - Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokument a příslušných vyhlášek ze dne 17. 7. 2008
  - Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech ze dne 7. 4. 2009
  - Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ze dne 31. 12.1991
  - Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ze dne 4. 4.2000
  - Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 7. 6. 2006
  - Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád ze dne 22. 7. 2009
  - Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů ze dne 19. 9. 2007
  - Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů z dne 20. 11. 1992
  - Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů ze dne 20. 11.1992
  - Zákon ČNR č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí ze dne 4. 5. 1992
  - Zákonopné opatření Senátu č. 340/2013, o dani z nabytí nemovitých věcí ze dne 9. 1. 2013
  - Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční ze dne 21. 12. 1992
  - Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1. 4. 2004
  - Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ze dne 26. 9. 2003
  - Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ze dne 13. 12. 1990
  - Zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení ze dne 1. 5. 2004
  - Zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti ze dne 22. 6. 2006

1.2 Formy podnikání v České republice

Legislativní prostředí, ve kterém se pohybují v České republice podnikatelské subjekty a to jak fyzické, tak i právnické osoby, je značně složité. Často podléhá novelám a stává se tak pro řadu z nich naprosto nepřehledné.

Za podnikatele je dle § 420 občanského zákoníku obecně považována osoba, která vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Z pohledu ochrany spotřebitele se pak za podnikatele považuje každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samotném výkonu svého povolání. Popřípadě to může být osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.

V každém případě občanský zákoník považuje za podnikatele osobu zapsanou v obchodním rejstříku a stanoví domněnku, že podnikatelem je i osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle příslušného zákona.

Za zahraniční osobu se považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky. Rozlišovacím kritériem je tedy bydliště nebo sídlo, které musí být mimo území České republiky.

Za bydliště fyzické osoby je považováno místo, kde se tato osoba trvale zdržuje, ke kterému ji pojí rodinné, případně pracovní závazky. Občanský zákoník pak ve svém § 80 bydliště definuje jako místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale.

Sídlo právnické osoby se vyskytuje na určité adrese, která je v základu vymezena názvem obce a dále pak názvem ulice, náměstí či jiného veřejného prostranství a číslem popisným, orientačním nebo evidenčním.

Právní úprava České republiky považuje za zahraniční osobu fyzickou osobu s bydlištěm mimo území České republiky, právnické osoby se sídlem mimo území České republiky a další zahraniční subjekty založené podle cizího právního řádu. Vychází se z ustanovení § 3024 odst. 1 a odst. 2 občanského zákoníku.

Obchodní závod (dále jen závod) na základě občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. § 502 je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který slouží k provozování jeho činnosti.

Závod může vytvořit svoji pobočku, která je jeho částí a vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a podnikatel rozhodl o tom, že se stane pobočkou. Pokud je tato pobočka zapsána do obchodního rejstříku jedná se o odštěpný závod (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a § 503).

Podnikatel, který si vybral předmět své podnikatelské činnosti, si musí zvolit vhodnou právní formu. Buď může být subjekt fyzickou, nebo právnickou osobou. Právnická osoba pak může mít různé právní formy a může být založena jako podnikatelský subjekt, nebo jako nezisková organizace.

Právní úprava možných právních forem obchodních korporací, které jsou právními osobami, je obsažena v zákoně o obchodních korporacích. Dle znění tohoto zákona jsou obchodními korporacemi obchodní společnosti a družstva. Do obchodních společností zákon řadí veřejnou obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Družstvem se rozumí družstvo a evropská družstevní společnost.

V souladu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie, zákonem o obchodních korporacích a dalšími příslušnými zákony je možné založit také evropskou společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a již zmiňovanou evropskou družstevní společnost.

Zahranční osoba si může v České republice vybrat ze všech uvedených právních forem českých obchodních korporací, případně zvolit právní formu jedné z evropských společností a družstva.

1.2.1 Podnik jednotlivce

Podnik jednotlivce vlastní jedna osoba, která ho sama řídí a provádí činnost spojenou s předmětem podnikání zpravidla sama. Tato osoba se nazývá fyzickou osobou nebo také osobou samostatně výdělečně činnou. Pokud se fyzická osoba povinně nebo dobrovolně zapíše do obchodního rejstříku, je povinna vést účetnictví. OSVČ podniká pod svým jménem a ručí veškerým svým majetkem za závazky souvisejícími s jeho podnikáním. Jsou to zpravidla lékaři, lékárníci, tlumočníci, daňoví poradci, soukromě hospodařící zemědělci, apod.

1.2.2 Obchodní korporace

Obchodní korporace legislativně upravuje zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Do obchodních korporací náleží veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropské společnosti (evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení), družstvo a evropská družstevní společnost.

Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost patří mezi osobní společnosti. Zákon stanoví, že tato společnost musí mít alespoň dvě osoby, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně. Účast společníků na podnikání může být osobní, ale také pouze majetková. Do právních vztahů však vstupuje společnost vlastním jménem, společníci stranami těchto vztahů nejsou. Firma společnosti obsahuje označení „veřejná obchodní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou, a to „veř. obch. spol.“ nebo „v. o. s.“. Pokud by firma obsahovala alespoň jméno jednoho ze společníků, postačí označení „a spol.“.

Společníkem veřejné obchodní společnosti může být jak fyzická, tak právnická osoba. V případě, kdy je společníkem právnická osoba, vykonává společenská práva a povinnost jí pověřený zmocněnec. Tímto zmocněncem může být pouze fyzická osoba.

Zákon stanoví, že společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurs, nebo byl návrh na zahájení insolventního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že je jeho majetek zcela nepostačující. Pokud by společnost i přesto vznikla, pak osoba, která zákaz porušila, by se společníkem nestala.

Vzájemné právní poměry společníků se řídí zákonem a společenskou smlouvou, která musí obsahovat náležitosti uvedené v zákoně a lze ji měnit pouze dohodou všech společníků. Není-li ve společenské smlouvě dohodnuto jinak, jsou podíly společníků stejné. Společenskou smlouvu lze měnit pouze dohodou všech společníků. K rozhodování ve všech věcech společnosti je zapotřebí souhlasu všech společníků, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Každý společník může nahlížet do všech dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje; to platí obdobně pro společníkova zástupce, bude-li zavázán ke stejné mlčenlivosti jako společník a společnosti tuto skutečnost doloží.

Veškerý zisk, jiné vlastní zdroje a ztráta se dělí mezi společníky rovným dílem, neurčí-li společenská smlouva jiný poměr.

Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost, ve které alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (komanditista) a alespoň jeden společník neomezeně (komplementář). Řadí se k osobním společnostem, i když někteří jsou zastánci jejího smíšeného charakteru. Po celou dobu své existence musí mít společnost alespoň jednoho komanditistu a jednoho komplementáře, v opačném případě by ji soud zrušil a rozhodl o její likvidaci.

Firma obsahuje označení „komanditní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „kom. spol.“ nebo „k. s.“. Zde je zapotřebí upozornit, že pokud je ve firmě uvedeno jméno komanditisty, ručí za dluhy společnosti jako komplementář, tedy neomezeně.

Komplementáři i komanditisté ručí za dluhy společnosti společně a nerozdílně. Ručení komanditistů je ale omezeno. Ze zákona komanditisté ručí do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku.

Společenská smlouva obsahuje určení, který ze společníků je komplementář a který komanditista a výši vkladu každého komanditisty. Společenská smlouva může nově určit, do jaké výše komanditisté ručí za dluhy společnosti (tzv. komanditní sumu). Podmínkou je, že komanditní suma nesmí být nižší, než kolik činí vklad komanditisty a snižuje se v rozsahu, ve kterém komanditista splnil svou vkladovou povinnost.

Zisk a ztráta se dělí mezi společnost a komplementáře. Neurčí-li společenská smlouva jiné dělení, dělí se zisk a ztráta mezi společnost a komplementáře na polovinu. Část zisku, která připadla společnosti, se po zdanění rozdělí mezi komanditisty v poměru jejich podílů. Ztrátu komanditisté nenesou.

Společnost s ručením omezeným

Ve společnosti s ručením omezeným ručí společníci za její dluhy společně a nerozdílně do výše v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.

Firma obsahuje označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“.

Zákon o obchodních korporacích neomezuje počet společníků. Společnost může mít jediného společníka, jedná se pak o jednočlennou společnost. Ta vzniká buď tak, že ji založí jediný společník, který se stane jediným zakladatelem, nebo se v průběhu trvání společnosti spojí všechny druhy podílů v rukou jednoho společníka. Valná hromada se v jednočlenné společnosti nekoná, neboť veškerá její působnost je soustředěna v rukou jediného společníka. Pokud bude jediný společník i jednatelem společnosti, může být společnost zastupována i řízena jedinou osobou. Minimální výše vkladu je stanovena na 1 Kč, ale společenská smlouva může stanovit částku vyšší. Podíl společníka ve společnosti se určuje podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu. Opět je ale možné ve společenské smlouvě určit jinak. Zákon umožňuje vznik více různých druhů podílů a společník může vlastnit podílů více, a to stejného nebo dokonce i odlišného druhu. Podíly již nesrůstají v jeden jediný, jak tomu bylo dříve. Společník tak může jeden podíl např. prodat, darovat na základě smlouvy a zbývající podíly si ponechat. Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku se splatí celé vkladové ážio a na každý peněžitý vklad nejméně jeho 30 %.

Společník splní vkladovou povinnost ve lhůtě určené společenskou smlouvou, nejpozději však do 5 let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové povinnosti za trvání společnosti. Vkladové povinnosti nemůže být společník zproštěn, ledaže jde o snížení základního kapitálu. Pokud není převoditelnost podílu omezena nebo podmíněna, může být podíl společníka představován kmenovým listem. Jedná se o cenný papír na jméno a na řad a jeho převedení je možné pouhým předáním s příslušným rubopisem.

Akciová společnost

Akciová společnost je společností kapitálovou, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií.

Základní kapitál společnosti se vyjadřuje v českých korunách a jeho výše je stanovena alespoň na 2 000 000 Kč. Pokud akciová společnost vede účetnictví v eurech (podle zvláštního zákona), může vyjádřit v eurech i svůj základní kapitál. Minimální výše základního kapitálu pak musí být 80 000 EUR. Firma obsahuje označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a. s.“.

Zákon o obchodních korporacích zavedl dvojí možný systém vnitřní struktury akciové společnosti. Jeho výběr je nutné uvést ve stanovách.

Akciová společnost může mít vnitřní strukturu dualistickou, kdy statutárním orgánem společnosti je představenstvo a kontrolním orgánem dozorčí rada. Pokud si akciová společnost zvolí systém monistický, statutární ředitel zastává působnost statutárního orgánu a správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží také na jeho výkon. V monistickém systému může dojít v praxi k situaci, kdy správní rada bude mít jediného člena a tento člen bude zároveň statutárním ředitelem. Akciovou společnost pak bude vést pouze jedna osoba.

Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionáři za trvání akciové společnosti za její dluhy neručí, a to ani do výše svého nesplaceného vkladu.

Základním principem společnosti je zacházet za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně. K právním jednáním, jejichž účelem by bylo nedůvodné zvýhodnění jakéhokoliv akcionáře na úkor společnosti nebo jiných

akcionářů, se v zásadě nebude přihlížet. K založení společnosti se vyžaduje přijetí stanov. Ten, kdo přijal stanovy a podílí se na úpisu akcií, je zakladatel.

Akcionáři společnosti mohou mít více podílů na základním kapitálu. Každá akcie představuje jeden podíl, proto akcionář má tolik podílů, kolik akcií vlastní.

Akcie mohou mít nadále formu akcií na jméno a na majitele. Akcie na majitele mohou existovat již pouze jako zaknihovaný nebo tzv. imobilizovaný cenný papír.

Kromě kmenových a prioritních akcií je možné vydávat i další druhy akcií, se kterými budou spojena zvláštní práva, zejména rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku anebo rozdílná váha hlasů.

Kusové akcie nemají jmenovitou hodnotu, ale představují stejné podíly na základním kapitálu akciové společnosti. Výhodou takovýchto akcií je, že se na nich neuvádí jejich hodnota, a proto nemusí být vyměňovány při zvyšování nebo snižování základního kapitálu. Jejich účetní hodnota se zjistí tak, že se výše základního kapitálu vydělí počtem kusových akcií. Na kusových akciích musí být uvedeno, že se jedná o kusové akcie a není možné, aby akciová společnost měla zároveň kusové akcie a akcie se jmenovitou hodnotou.

Družstvo

Družstvo je charakterizováno jako společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. V zákoně existuje i speciální úprava družstva bytového (§727 a násl.) a sociálního (§758 a násl.). Níže je uvedena pouze obecná úprava družstva.

Družstvo musí mít nejméně tři členy. Výjimku uvádí §781 pro družstva vzniklá před 1. 1. 2014, jejichž členy jsou pouze dvě právnické osoby. Tato družstva si mohou zachovat původní členskou strukturu a nemusí splňovat podmínku minimálního počtu členů.

Firma obsahuje označení „družstvo“. Zakladatelským dokumentem družstva jsou stanovy, které mají v družstvu zásadní a nezastupitelný význam. Obsah stanov je výrazem svobodné vůle jeho členů a upravuje většinu vnitrodružstevních vztahů. Jejich přijetím členové družstva projevují vůli dodržovat dobrovolně převzaté povinnosti.

Družstvo je založeno až na ustanovující schůzi přijetím zákonem stanovených rozhodnutí. Účastníky schůze jsou osoby, které jsou tzv. zájemci o založení družstva, kteří podávají přihlášku. Od obchodních společností se družstvo liší zejména tím, že nemá uzavřený počet členů. Během jeho trvání tak do něj mohou vstupovat další členové nebo jeho členové odcházet, aniž by se kvůli tomu musely měnit stanovy. Proměnlivost členské základny s sebou nese i proměnlivost výše základního kapitálu. Je tomu tak proto, že každý nově přistupující člen musí složit členský vklad. Zákon nestanoví minimální výši tohoto vkladu. Naopak každému vystupujícímu členu, jehož účast v družstvu zanikla, vzniká nárok na vypořádací podíl, pokud však nedošlo k převodu nebo přechodu členského podílu.

Orgány družstva jsou členská schůze, jako nejvyšší orgán, dále pak představenstvo, které je statutárním orgánem a kontrolní komise vyvíjející kontrolní činnost. Družstvo má obecně povinnost zřídit všechny tři orgány.

Kontrolní komisi nezřizují malá družstva, tj. ta, která mají méně než padesát členů. Není-li kontrolní komise zřízena, vykonává její působnost členská schůze. Orgány družstva jsou kolektivním orgány. Jedinou zákonnou výjimkou je předseda malého družstva. Stanovy mohou určit, že se zřizují ještě jiné orgány družstva a že působnost členské schůze plní zcela nebo zčásti shromáždění delegátů, pak ale musí být ve stanovách uvedena i jeho působnost.

Evropské společnosti

Na území České republiky mohou být také založeny evropské společnosti. Patří mezi ně evropská akciová společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská družstevní společnost. Více o tom je uvedeno v úvodní části.

1.3 Obchodní rejstřík

Veřejné rejstříky právnických a fyzických osob upravuje zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen rejstříkový zákon), jenž nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2014. Tento zákon sjednocuje právní úpravu veřejných rejstříků a je doprovodným zákonem občanského zákoníku.

Obchodní rejstřík je veřejným seznamem, který je každému přístupný. Lze do něj nahlížet a pořizovat z něj kopie či výpisy. Je veden v elektronické podobě a jsou do něj zapisovány údaje o podnikatelích, které jsou stanovené zákonem. Obchodní rejstřík vede tzv. rejstříkový soud, kterým je pro podnikatele příslušný krajský soud, v jehož obvodu má podnikatel své sídlo v případě právnické osoby nebo místo podnikání v případě fyzické osoby. Pokud nemá podnikatel místo podnikání je k vedení obchodního rejstříku příslušný soud podle místa bydliště podnikatele. Pro každého zapsaného podnikatele zřizuje rejstříkový soud zvláštní vložku. Toto se týká také organizační složky podniku, podniku zahraniční osoby případně jeho organizační složky. Sídlem organizační složky podniku je adresa jejího umístění. Součástí obchodního rejstříku je sbírka listin.

Subjekty jsou povinny vkládat do sbírky listin zákonem uvedené dokumenty. Patří mezi ně zakládací dokumenty, některá rozhodnutí valné hromady (změna jednatele, fúze, rozdělení společnosti, změna základního kapitálu), výroční zprávy, účetní závěrky, znalecké posudky a další dokumenty, které jsou určeny zákonem.

Do obchodního rejstříku jsou zapisovány:

- obchodní společnosti,
- družstva,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou občany České republiky nebo některého z členských států Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor případně Švýcarské konfederace, pokud o zápis požádají, nebo rodinní příslušníci těchto osob,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli podnikající na území České republiky a dosáhly nebo přesáhly výši výnosů nebo příjmů snížené o DPH za 2 roky po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 mil. Kč,
- zahraniční fyzické a právnické osoby s bydlištěm nebo sídlem mimo Evropskou unii, které podnikají na území ČR,
- státní občané třetího státu, kterým bylo v členském státě EU přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta a jeho rodinných příslušníků,
- další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu tento nebo jiný zákon (zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob v platném znění, § 42 – 45).

1.4 Identifikační číslo

Na základě zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, byl od 1. 7. 2012 spuštěn základní registr osob (dále jen ROS), který je součástí systému základních registrů sloužících jako informační systém veřejné správy.

Správce tohoto systému je Český statistický úřad. V rámci ROS je základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci a obsahuje základní identifikační údaje o osobách, jejich provoznách a statutárních zástupcích.

Každý ekonomický subjekt v České republice musí mít identifikační číslo (dále jen IČ), které je osmimístné a přiděluje ho příslušný úřad. Toto číslo má pouze evidenční význam a každému ekonomickému subjektu lze přidělit pouze jedno IČ. IČ získají všechny osoby přímo při registraci nebo evidenci osoby příslušným editorem ROS.

Velkou výhodou je, že údaje a vazby v ROS jsou v daný okamžik vždy aktuální, platné a jednotné pro použití všech agend státní správy. Tyto údaje není nutné dále ověřovat. Editory ROS jsou vybraná ministerstva, ústřední orgány státní správy, profesní komory, obce, kraje a především rejstříkové soudy. Pro fyzické osoby provozující

živnosti jsou editory místně příslušné živnostenské úřady.

1.5 Živnostenské podnikání

Podnikatelské subjekty si vybírají před zahájením své činnosti předměty podnikání. Ty jsou uvedeny v jednotlivých přílohách živnostenského zákona. Při výběru předmětu podnikání je potřebné, aby si zakladatel postupoval také obsahově náplně jednotlivých živností. V nich je rámcově popsána činnost, kterou lze v rámci tohoto předmětu činnosti vykonávat. Obsahové náplně živností publikovala vláda České republiky ve svém nařízení č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností. Obsahové náplně jednotlivých živností blíže a podrobněji specifikují rozsah podnikatelské činnosti, který lze vykonávat, pokud je podnikatel držitelem příslušného živnostenského oprávnění. V jednotlivých případech obsahově náplně mohou i obsahovat údaje o dalších souvisejících činnostech, které lze rovněž v rámci příslušného oprávnění vykonávat.

Zákon o živnostenském podnikání

Právní úpravu živnostenského podnikání na území České republiky zajišťuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a dále pak zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech.

Živnostenský zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Stanovuje, které činnosti považuje za živnosti, jaké druhy živností existují, a také určuje rozsah živnostenského oprávnění. K živnostenskému zákonu jsou připojeny přílohy, které obsahují výčet jednotlivých živností a informaci o tom, jaká způsobilost je při jejich výkonu požadována.

Pokud je činnost, kterou zahraniční osoba bude vykonávat na území České republiky živností, je zapotřebí, aby získala živnostenské oprávnění.

Zákon o živnostenských úřadech pak stanoví, které úřady jsou živnostenskými úřady, jejich organizační uspořádání a působnost.

Živnostenský zákon považuje za živnost soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.

Dále ve svém ustanovení § 3 uvádí, co živností není. Například živností není činnost fyzických osob: lékařů, advokátů, notářů, patentových zástupců, soudních exekutorů, tlumočnicků, soudních překladatelů, auditorů, daňových poradců.

Před zahájením samotného podnikání na území České republiky je tedy vhodné, aby se zahraniční osoba na živnostenském úřadě informovala, zda její plánovaná činnost svou náplní nespadá do režimu živnostenského podnikání a nebude tak muset navíc získat příslušná živnostenská oprávnění.

1.5.1 Druhy živností

Živnostenský zákon rozlišuje živnosti ohlašovací a koncesované. Do ohlašovací živnosti pak spadá živnost volná, řemeslná a vázaná.

Volná živnost zahrnuje činnosti, pro jejichž provozování živnostenský zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění stačí splnit pouze všeobecné podmínky provozování živnosti. Existuje jedna živnost volná, která nese název „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. Do živnosti volné pak spadají jednotlivé obory činností uvedené v příloze č. 4 Živnostenského zákona. Z těchto oborů činností si podnikající osoba vybírá ty, které vykonává.

Řemeslné živnosti jsou uvedeny v příloze č. 1 k Živnostenskému zákonu. Pro výkon řemeslné živnosti je zapotřebí splnit všeobecné podmínky provozování živnosti, ale také prokázat odbornou způsobilost, a to příslušným dokladem. Řemeslnou živností je například pekařství, pivovarnictví a sladovnictví, zpracování kůží a kožešin, mlékárenství, řeznictví a uzenářství, mlynářství, vodoinstalatérství, kovářství a podkovářství, po-

krývačství, truhlářství, hodinářství, hostinská činnost, kosmetické služby či holičství a kadeřnictví.

Vázané živnosti jsou uvedeny v příloze č. 2 k Živnostenskému zákonu. K jejich výkonu je vyžadováno splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a podmínkou je i prokázání odborné způsobilosti stanovené v příloze č. 2. Příkladem vázané živnosti jsou geodetické práce, zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků, oční optika, projektová činnost ve výstavbě, provádění staveb, jejich změn a odstraňování, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, průvodcovská činnost horská, provozování autoškoly, provozování solárií, drezůra zvířat nebo také masérské, rekondiční a regenerační služby.

Koncesované živnosti jsou živnosti, které vznikají a jsou provozovány na základě správního rozhodnutí, uvedeny jsou v příloze č. 3 Živnostenského zákona. K jejich výkonu je zapotřebí opět splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a dále pak prokázání odborné způsobilosti stanovené v příloze č. 3 nebo ve zvláštních právních předpisech uvedených v této příloze. Koncesovanou živností je například vnitrozemská lodní doprava, provozování cestovní kanceláře, ostraha majetku a osob, provozování pohřební služby či provozování krematoria.

1.5.2 Provozovna

Provozovnou se pro účely živnostenského zákona rozumí prostor, v němž je živnost provozována. Jde tedy o prostory, kde je samotná živnost vykonávána, například kadeřnictví, autoservis, obchod, kancelář, dílna. Za provozovnu se považuje i automat nebo obdobné zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb a mobilní provozovna (je přemístitelná a není umístěna na jednom místě po dobu delší než tři měsíce).

Živnost může být provozována ve více provozovnách, pokud podnikatel má právní důvod pro jejich užívání. Na žádost živnostenského úřadu je podnikatel povinen prokázat právní důvod pro užívání provozovny. Musí mít tedy například vlastnické právo k nebytovému prostoru, které prokáže výpisem z katastru nemovitostí nebo nájemnou smlouvu na nebytové prostory, která ho opravňuje k jejich využívání. Tato povinnost není dána pro mobilní provozovny a automaty. U mobilních provozoven je ale podnikatel povinen na žádost živnostenského úřadu prokázat oprávněnost umístění provozovny. Provozovna může být umístěna i v bytě, ale pokud podnikatel není jeho vlastníkem, může v něm provozovat živnost pouze se souhlasem vlastníka.

Podnikatel je v zásadě povinen zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně oznámit předem živnostenskému úřadu. Další povinností podnikatele je zajistit, aby provozovna byla způsobilá pro provozování živnosti podle zvláštních právních předpisů. Pro každou provozovnu musí být ustanovena osoba odpovědná za činnost provozovny; to neplatí pro automaty.

Provozovna musí být trvale a zvenčí viditelně označena obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a jeho identifikačním číslem osoby. Mobilní provozovna a automat musí být dále označeny údajem o sídle nebo adrese, na které je umístěna organizační složka zahraniční osoby. Provozovna určená pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům musí být trvale a zvenčí označena také údaji uvedenými v § 17 odst. 8 živnostenského zákona: jménem a příjmením osoby odpovědné za činnost provozovny, s výjimkou automatů, prodejní nebo provozní dobou určenou pro styk se spotřebiteli, nejedná-li se o mobilní provozovnu nebo automat, kategorií a třídou u ubytovacího zařízení poskytujícího přechodné ubytování.

Při uzavření provozovny určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům, je podnikatel povinen, nebrání-li tomu závažné důvody, předem na vhodném a zvenčí viditelném místě označit počátek a konec uzavření, s výjimkou mobilních provozoven a automatů. Podnikatel může prodávat zboží nebo poskytovat služby, pokud prodej zboží nebo poskytování služeb nevyžaduje koncesi, pomocí automatů obsluhovaných spotřebiteli. Prodej zboží nebo poskytování služeb pomocí automatů nesmí umožnit získat určité druhy zboží osobám chráněným zvláštními právními předpisy.

1.5.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost

Subjektem oprávněným provozovat živnost může být fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem (dále též „podnikatel“). Státní povolení k provozování živnosti (dále též „koncese“) se vyžaduje jen v zákoně vymezených případech.

Platí základní pravidlo, že fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky (dále jen „zahraniční osoba“), může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba. Výjimka nastává za situace, kdy ze živnostenského zákona nebo jiného zákona vyplývá něco jiného. Příkladem takové výjimky je, že zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území České republiky provozovat živnost, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Tato povinnost se vztahuje pouze na osobu, která má podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení (zejména jde o osoby ze třetích zemí, ne o občany Evropské unie). Doložení zmíněných dokladů se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého obchodního závodu.

Za stejných podmínek jako občan České republiky může provozovat živnost také fyzická osoba, již byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, a její rodinní příslušníci.

Pokud ze zákona vyplývá povinnost předložit doklad potvrzující určité skutečnosti, rozumí se tím předložení dokladu včetně jeho překladu do českého jazyka provedeného tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočníků, pokud tento doklad nebyl vydán v českém jazyce. Pravost podpisu a otisku razítka na originálech předkládaných dokladů, které byly vydány v zahraničí, musí být ověřena.

1.5.4 Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti

Všeobecné podmínky provozování živnosti fyzickými osobami uvádí živnostenský zákon ve svém ustanovení § 6. Těmito podmínkami je plná svéprávnost a bezúhonnost.

Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem. Potřebná je plná svéprávnost, která nastává dosažením 18 let. Svěprávnost lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti. Svěprávnost se prokazuje předložením platného občanského průkazu, nebo pasu fyzické osoby.

Za bezúhonnou se nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena. Bezúhonnost se prokazuje u občanů České republiky výpisem z evidence Rejstříku trestů a u osob, které jsou občany jiného členského státu Evropské unie, doklady podle § 46 odst. 1 písm. a). U osob, které nejsou občany České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie se bezúhonnost prokazuje doklady podle § 46 odst. 1 písm. b) a výpisem z evidence Rejstříku trestů, nejedná-li se o osoby, které mají na území České republiky povolen trvalý pobyt; ty prokazují bezúhonnost stejně jako občané České republiky. Živnostenský úřad je oprávněn si vyžádat výpis z evidence Rejstříku trestů podle zvláštního právního předpisu. Žádost o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů a výpis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Zvláštní podmínky provozování živnosti uvádí §7 živnostenského zákona. Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná způsobilost nebo jiná způsobilost, pokud je živnostenský zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují.

U volné živnosti žádné zvláštní podmínky provozování živnosti stanoveny nejsou, stačí pouze splnit všeobecné podmínky provozování živnosti. V případě živnosti řemeslné, vázané a koncesované zákon vyžaduje splnění i zvláštní odborné způsobilosti nebo jiné způsobilosti.

Výkon koncesované živnosti je možný pouze za splnění požadavku odborné způsobilosti, která je uvedena ve 2. sloupci přílohy č. 3 k živnostenskému zákonu. Ve 3. sloupci se dále uvádějí podmínky pro vydání koncese a podle 4. sloupce je možné zjistit, zda se požaduje vyjádření příslušného orgánu k udělení koncese.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace. Živnostenský úřad má oprávnění stanovit nebo změnit podnikateli podmínky provozování živnosti na základě živnostenského zákona anebo na základě zvláštních právních předpisů.

Podnikatel je povinen zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5 živnostenského zákona, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti, které jsou v této příloze stanoveny. Zvláštní právní předpisy stanovující odbornou způsobilost fyzických osob pro výkon určité živnosti nejsou tímto ustanovením dotčeny. Podnikatel vede o osobách splňujících podmínky odborné způsobilosti evidenci a uchovává kopie dokladů prokazujících tuto způsobilost minimálně 3 roky ode dne ukončení výkonu činností těmito osobami; přitom je povinen dodržovat povinnosti stanovené zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

1.5.5 Překážky provozování živnosti

Živnostenský zákon uvádí v § 8 překážky provozování živnosti. Překážkou je například prohlášení konkurzu na majetek fyzické nebo právnické osoby od zákonem stanoveného dne. Živnost nemůže provozovat ani fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Dále například fyzická nebo právnická osoba, které byl soudem nebo správním orgánem uložen trest nebo sankce zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, nemůže po dobu trvání tohoto zákazu tuto živnost provozovat.

Živnost nemůže provozovat ani fyzická nebo právnická osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění.

1.5.6 Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce

Podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce a v zákonem stanovených případech tak musí učinit. Tímto je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu. Nikdo nemůže být ustanoven do funkce odpovědného zástupce pro více než čtyři podnikatele. Odpovědný zástupce musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti podle § 6 a § 7 živnostenského zákona.

Odpovědného zástupce je povinen ustanovit podnikatel, který je fyzickou osobou a nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti (§ 7). Dále musí mít odpovědného zástupce také podnikatel, který je právnickou osobou, a to pro živnosti vyžadující splnění zvláštních podmínek provozování živnosti (§ 7). Do funkce odpovědného zástupce ustanoví česká právnická osoba osobu, která je jejím statutárním orgánem nebo jeho členem. Zahraniční právnická osoba ustanoví do funkce odpovědného zástupce vedoucího organizační složky závodu umístěné na území České republiky. Nelze-li odpovědného zástupce ustanovit z uvedených osob, ustanovuje podnikatel odpovědného zástupce z jiných osob. Osoba odpovědného zástupce musí vždy splňovat podmínky pro výkon této funkce podle živnostenského zákona. Podnikatel může ustanovit odpovědného zástupce i v případech, kdy tento zákon nevyžaduje. Odpovědný zástupce musí s ustanovením do funkce souhlasit.

Přestane-li odpovědný zástupce vykonávat funkci nebo nesplňuje-li podmínky, musí podnikatel nejpozději do 15 dnů ustanovit nového odpovědného zástupce. To neplatí, je-li provozování živnosti pozastaveno nebo oznámí-li podnikatel živnostenskému úřadu, že provozování živnosti je dočasně přerušeno (§ 31 odst. 11 živnostenského zákona). V určitých případech je možné provozování živnosti podnikatelem bez odpovědného zástupce, musí tak ale stanovit jiný právní předpis a musí tak být konáno za podmínek tam uvedených. Živnostenský

úřad pak zapíše do živnostenského rejstříku ukončení výkonu funkce odpovědného zástupce a uvede, že živnost je dočasně provozována bez odpovědného zástupce.

1.5.7 Živnostenské oprávnění

Živnostenské oprávnění (§ 10 živnostenského zákona) je subjektivní oprávnění podnikatele provozovat živnost. Není možné ho tedy ztotožňovat s výpisem ze živnostenského rejstříku.

Podnikatel prokazuje své živnostenské oprávnění výpisem ze živnostenského rejstříku se zákonem stanovenými údaji. Do vydání výpisu se živnostenské oprávnění prokazuje stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenskému úřadu, a to i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.

Živnostenský úřad potvrdí splnění podmínek pro provozování živnosti vydáním výpisu zahraničním fyzickým osobám, které hodlají na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého závodu, nebo zakladatelům, popřípadě orgánům nebo osobám, oprávněným podat návrh na zápis české právnické osoby do obchodního nebo obdobného rejstříku, je-li prokázano, že právnická osoba byla založena. Výpis se vydává také zahraničním právnickým osobám. Uvedeným osobám vzniká živnostenské oprávnění dnem jejich zápisu do obchodního nebo obdobného rejstříku, pokud se do takového rejstříku zapisují. Pokud tyto osoby nepodají návrh na zápis ve lhůtě 90 dnů ode dne doručení výpisu nebo není-li návrhu vyhověno, rozhodne živnostenský úřad o tom, že ohlašovatel podmínky pro vznik živnostenského oprávnění nesplnil; v případě koncese tuto skutečnost poznamená do spisu a zapíše do živnostenského rejstříku.

Živnostenské oprávnění nemůže být přeneseno na jinou osobu. Jiná osoba je může vykonávat, jen stanoví-li to tento zákon.

Rozsah živnostenského oprávnění se posuzuje podle předmětu podnikání uvedeného ve výpisu s přihlédnutím k ustanovením 3. části živnostenského zákona. Živnostenské oprávnění k výkonu živnosti volně opravňuje k výkonu činností uvedených v příloze č. 4 k živnostenskému zákonu. Je-li provozování živnosti podle příloh č. 2 a 3 vázáno na doklad vydaný zvláštním orgánem podle zvláštního právního předpisu, je rozsah živnostenského oprávnění vymezen uvedeným dokladem.

V pochybnostech o rozsahu oprávnění rozhodne na žádost podnikatele živnostenský úřad.

Fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat ohlašovací živnost, je povinna to ohlásit živnostenskému úřadu. V ohlášení fyzická osoba uvede údaje uvedené v § 45 odst. 2 a přílohy podle § 46 odst. 1, právnická osoba údaje uvedené v § 45 odst. 3 a přílohy v § 46 odst. 2.

Ohlašovatel je také povinen vymežit předmět podnikání uvedený v ohlášení s dostatečnou určitostí a jednoznačností (§ 45 odst. 4 živnostenského zákona). Splnil-li ohlašovatel všechny podmínky stanovené zákonem, provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne doručení ohlášení a vydá podnikateli výpis.

Osoba, která hodlá provozovat koncesovanou živnost, podá žádost o vydání koncese u živnostenského úřadu (§ 50 živnostenského zákona – náležitosti žádosti o koncesi). Dojde k projednání žádosti a k rozhodnutí o koncesi. Živnostenský úřad do 5 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese provede zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli vydá výpis. Ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi se předkládají na tiskopise vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Obecně tedy vzniká živnostenské oprávnění u ohlašovacích živností dnem ohlášení, u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Podnikatel je povinen oznámit živnostenskému úřadu všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny jako náležitosti žádosti o koncesi a předložit o nich doklady do 15 dnů ode dne jejich vzniku; to neplatí, pokud se jedná o změny a doplnění již zapsané v základních registrech podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v obchodním rejstříku nebo v informačním systému evidence obyvatel, pokud je pod-

nikatel občanem České republiky, anebo v informačním systému cizinců, pokud je podnikatel cizincem. Změny a doplnění údajů získaných z těchto registrů, systémů nebo z obchodního rejstříku zapisuje živnostenský úřad bez zbytečného odkladu do živnostenského rejstříku.

Živnostenské oprávnění zaniká v zákonem stanovených případech (§57 živnostenského zákona). A to v zásadě smrtí podnikatele nebo zánikem právnické osoby, uplynutím doby, výmazem zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění.

Živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění, jestliže podnikatel již nespĺňuje všeobecné podmínky provozování živnosti, v zásadě nastanou-li překážky podle § 8 živnostenského zákona, podnikatel o to požádá nebo podnikatel neprokáže právní důvod užívání prostor k jeho podnikání. Živnostenský úřad může také v zákonem stanovených případech pozastavit provozování živnosti, například pokud zahraniční fyzická osoba, jejíž oprávnění provozovat živnost na území České republiky je vázáno na povolení k pobytu na území České republiky, tuto podmínku nespĺňuje.

Živnostenské oprávnění nemůže být přeneseno na jinou osobu. Jiná osoba je může vykonávat, jen stanoví-li to zákon 455/1991 Sb.

1.5.8 Živnostenské úřady

Podle zákona o živnostenských úřadech č. 570/1991 Sb. jsou živnostenskými úřady obecné živnostenské úřady, krajské živnostenské úřady a Živnostenský úřad České republiky.

Obecními živnostenskými úřady jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a na území hlavního města Prahy, živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy. Krajskými živnostenskými úřady jsou odbory krajských úřadů a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy.

Živnostenské úřady plní funkci centrálních registračních míst. Podnikatel tak může základní úkony při své registraci, v souvislosti s podnikáním, provést na živnostenském úřadě jako centrálním registračním místě. Slouží k tomu jednotný registrační formulář (JRF). JRF nahrazuje různé typy formulářů pro podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, ale i během podnikání, a to na živnostenském úřadě, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Požadované náležitosti z jednotlivých úřadů se sjednotily do jednoho formuláře, zřehlednily se tak pro podnikatele.

Podnikatelé se mohou registrovat k podnikání, příp. provést změny v registraci, na jediném místě, prostřednictvím JRF. Pokud však podnikatel hodlá provést úkony nejen vůči živnostenskému úřadu, ale i pro další instituce, pak je použití JRF povinné. Povinnost použít tiskopis vydaný Ministerstvem průmyslu a obchodu je stanovena také pro ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi.

1.6 Datové schránky

Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob.

Datové schránky jsou informačním systémem veřejné správy na území České republiky, který vznikl na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a příslušných vyhlášek. Datové schránky zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra.

Zákonem stanoveným subjektům jsou datové schránky zřizovány povinně, ostatní mají možnost si datovou schránku zřídit na základě žádosti. Zřízení datové schránky, i na základě žádosti je bezplatné.

Datovou schránku mají povinně orgány veřejné moci, exekutoři, notáři a advokáti. Dále je datová schránka automaticky zřizována právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku. Ostatní právnické osoby si mohou nechat datovou schránku zřídit, a to na základě jimi podané žádosti.

Podnikající fyzické osoby, ani fyzické osoby, které nepodnikají, mít datovou schránku nemusí. Opět ale mají možnost si datovou schránku nechat zřídit a to na základě žádosti.

Podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám, registrovaným v zahraničí zřizuje Ministerstvo vnitra datovou schránku pouze na jejich žádost. Zřízení u těchto subjektů není povinné ani automatické, záleží na jejich dobrovolném rozhodnutí.

Ministerstvo vnitra zřizuje datové schránky i podnikajícím fyzickým a právnickým osobám, registrovaným v zahraničí, a to na jejich žádost. Zřízení je dobrovolné.

Prostřednictvím datových schránek je možné zasílat dokumenty v elektronické podobě orgánům veřejné moci a také je od nich přijímat. Tento způsob komunikace nahrazuje klasický způsob doručování v listinné podobě. Dochází ke zrovnoprávnění papírového a elektronického zasilání dokumentů. Cílem projektu datových schránek je rychlejší, levnější a spolehlivější veřejná správa. Dokument dodaný do datové schránky je doručen v okamžiku, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Nezáleží tedy na tom, zda se s doručeným dokumentem osoba seznámila. Rozhodným okamžikem je už samotné přihlášení. Zákon počítá i s možností, že se do datové schránky osoba úmyslně nepřihlásí, aby se tak vyhnula doručení. V takovém případě se dokument dodaný do datové schránky považuje za doručený desátým dnem ode dne, kdy byl do ní dodán. Tato fikce doručení ale neplatí v případě, kdy jiný právní předpis vylučuje náhradní doručení. Výše uvedené platí pro doručování soukromým osobám, které mají datové schránky zřízeny. Naopak u orgánu veřejné moci je dokument dodaný do datové schránky doručen již okamžikem dodání.

1.6.1 Autorizovaná konverze dokumentů

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů umožňuje také autorizovanou konverzi dokumentů. Technické parametry specifikuje vyhláška č. 193/2009, o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.

Konverzí dokumentu je jeho úplné převedení z listinné podoby do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo datovém souboru, nebo naopak převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě. Vždy se ověřuje shoda obsahu dokumentů a připojuje se ověřovací doložka. Konverzi není možné provést např., pokud je dokument v jiné, než listinné podobě či v podobě datové zprávy, pokud se jedná třeba o občanský průkaz, cestovní doklad, zbrojní průkaz, řidičský průkaz, cenný papír, los, šek, směnku nebo je-li dokument v listinné podobě opatřen otiskem plastického razítka.

Dokument, který provedením konverze vznikl (výstup), má stejné právní účinky jako úředně ověřená kopie dokumentu, jehož převedením výstup vznikl. Nahrazuje tedy plně originální dokument.

Konverzi provádějí na žádost kontaktní místa veřejné správy (Czech POINT) a z moci úřední ji provádějí orgány veřejné moci pro výkon své působnosti. Czech POINT je zkratka pro Český podací ověřovací informační národní terminál, který má sloužit jako kontaktní místo pro občana s veřejnou správou. Czech POINT umožňuje snadnou komunikaci se státem prostřednictvím jednoho místa. Občan tak nemusí navštívit několik úřadů, ale stačí se dostavit na nejbližší Czech POINT a vyřídit tam určité záležitosti. Projekt Czech POINT přináší ulehčení komunikace se státem také pro podnikatele.

1.7 Elektronický podpis

Elektronický podpis (digitální podpis, kvalifikovaný certifikát) je označení specifických dat, které v počítači nahrazují klasický vlastnoruční podpis, respektive ověřený podpis. Je připojen k datové zprávě nebo je s ní logicky spojen, takže umožňuje ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. Součástí elektronického podpisu je identifikace toho, kdo podpis vytvořil. Ověření elektronického podpisu zahrnuje kromě matematických operací i přenos důvěry z důvěryhodné třetí strany na tvůrce podpisu a následně na důvěryhodnost elektronicky podepsaného dokumentu. K tomu se využívá digitální certifikát a certifikační autorita nebo síť důvěry.

1.8 Příspěvek zaměstnavatelům, kteří vytvářejí nová pracovní místa

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se stanoví podrobnosti zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací.

Úřad práce, který příspěvek poskytuje, přihlíží k situaci na trhu práce, k době využití účelného pracovního místa nebo veřejně prospěšné práce (dále jen VPP), k době, která je nutná pro zřízení účelného pracovního místa nebo VPP, k předpokládaným nákladům na zřízení účelného pracovního místa a ke společenské účelnosti a efektivnosti nových pracovních míst.

Mezi formy příspěvku patří návratná finanční výpomoc (bezúročná půjčka), dotace na úhradu mezd (platů) a jejich náhrad včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, dotace na úhradu úroků z úvěru a jiná účelově určená dotace.

Celková dotace na zaměstnance může činit maximálně 4násobek (případně 6násobek) průměrné mzdy za 1. – 3. čtvrtletí minulého roku (tj. maximálně 104 288 Kč, případně 156 432 Kč) a vyplácí se maximálně po dobu 1 roku.

V případě dotace na zaměstnání osoby se zdravotním postižením jde až o 250 000 Kč. Příspěvky (dotace) jsou zaměstnavatelům poskytovány v rámci aktivní politiky zaměstnanosti.

Podmínky a výše příspěvků jsou v každém kraji jiné, v každém roce jiné a mohou se měnit i během roku. Příspěvky jsou určeny zaměstnavatelům na zaměstnance, kteří jsou hůře nebo špatně uplatnitelní na trhu práce. Dále existují příspěvky na vybavení provozovny při zřízení nových pracovních míst.

Pokud zaměstnavatel v souvislosti s přechodem na nový podnikatelský program nemůže zabezpečit pro zaměstnance práci (v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby), může požadovat od úřadu práce příspěvek k částečné úhradě náhrady mzdy § 117 zákona č. 435/2004 Sb.

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytuje hmotné podpory zaměstnavatelům na vytváření nových pracovních míst v rámci investičních pobídek dle zákona č. 435/2004 Sb.

1.9 INCOTERMS

International Commercial Terms – mezinárodní podmínky platné pro přepravu zboží vytváří Mezinárodní obchodní komora (International Chamber of Commerce – ICC). Jsou souborem mezinárodních pravidel pro výklad nejčastěji používaných obchodních doložek v zahraničním, ale i vnitrostátním obchodě.

INCOTERMS vznikly v roce 1936 v Paříži, Mezinárodní obchodní komora je vydala za účelem odstranění problémů spojených s rozdílností obchodních zákoníků různých zemí. Protože mezinárodní obchod procházel velkými změnami, byly v letech 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, 2010. Od 1. ledna 2020 platí již šestá verze těchto pravidel – INCOTERMS® 2020.

Zabývají se vztahy vyplývajícími z kupní smlouvy, povinnostmi při celním odbavení, balení zboží či přebírání dodávky. Přestože Incoterms byly vždy určeny pro mezinárodní obchod, používají se někdy i v rámci smluv při vnitrostátních obchodních transakcích. Základním mýtem, se kterým se setkává podnikatelská praxe, je myšlenka přímé vazby doložky INCOTERMS na přepravní smlouvu. Chyba spočívá v tom, že samotné začlenění takového-

to ustanovení (tj. doložky INCOTERMS) bývá zpravidla obsahem kupní smlouvy a povinnosti z ní vyplývající váží prodávajícího a kupujícího. Úlohu INCOTERMS použitých v konkrétní kupní smlouvě lze tedy ve vztahu k přepravní smlouvě charakterizovat jako návod na postup pro stranu povinnou přepravu obstarat.

Pravidla INCOTERMS® pokrývají souborem 11 třípísmenných zkratkou nejběžněji používané obchodní podmínky při obchodu se zbožím na podkladě kupní smlouvy. Pravidla popisují především: - rozdělení povinností mezi prodávajícího a kupujícího (zajištění přepravy, pojištění zboží, obstarání přepravních dokumentů a vývozní nebo dovozní licence), - kdy přejde riziko z prodávajícího na kupujícího - která ze smluvních stran bude odpovídat za jaké náklady.

1.10 Místní poplatky

Podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích mohou obce vybírat tyto poplatky: poplatek ze psů, poplatek z pobytu, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Obce v obecném zastupitelstvu stanoví, které tyto poplatky budou vybírat a v jaké výši. Výše poplatku nesmí přesáhnout částku, která je stanovena v zákoně. Její rozhodnutí je pak uvedeno v obecní vyhlášce.

1.11 Bankovní služby pro podnikatele

Každá banka v České republice nabízí široký sortiment svých služeb. Jejich služby se však prakticky příliš neliší.

Některé banky mají ve svém portfoliu jen jeden druh podnikatelského účtu, jiné mají širší nabídku. Záleží především na velikosti firmy a požadavcích podnikatele. Zda chce používat platební kartu, internetové bankovníctví i jiné služby. Bankovní poplatky za účet jsou různé, rozhodující bývá právě širší doplňkových služeb k účtu.

Některé banky nabízí také speciální účty pro začínající podnikatele. Možné jsou také účty v cizí měně, které někteří podnikatelé mohou potřebovat.

Banky také nabízí podnikatelské úvěry, jako např. kontokorentní účty a různé úvěrové produkty. Většina bank vede produkty na financování provozu firmy či pro investování. Dostupné jsou pro podnikatele také bankovní záruky, které se mohou hodit při získávání dotací z EU.

1.12 Zákonná povinnost archivování stanovených dokumentů

V rámci podnikání existuje zákonná povinnost archivovat důležité dokumenty. Některé stačí uschovat na 5, další na 10 a některé i na 30 let. Právní úprava ohledně stanovení minimální doby uchování různých dokladů je obsažena v několika zákonech. Jde například o zákon o účetnictví, zákon o daních z příjmů, zákon o dani z přidané hodnoty, daňový řád a zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Vždy je tedy potřeba posoudit, který zákon dopadá na konkrétní dokument. Od toho se odvíjí potřebná doba archivace. Na jeden konkrétní dokument se může vztahovat hned několik různých předpisů, potom je třeba tento dokument uchovat v nejdelší lhůtě dané právním předpisem, který na tento dokument dopadá.

1.12.1 Účetní doklady

Podnikatel má ze zákona povinnost vést účetnictví (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví). V souvislosti s touto povinností mu na základě provozních operací v podniku vznikají účetní doklady. Ty mohou mít podobu listinou, technickou či smíšenou. Doklady, které musí podnikatel archivovat po konci účetního období, jsou:

- účetní závěrka, výroční zpráva – 10 let,
- účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy – 5 let,
- účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají vedení účetnictví – 5 let.

1.12.2 Dokumenty z oblasti personalistiky

Podnikatelé, kteří mají zaměstnance, musí také podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, vést odpovídající personální evidenci zejména v souvislosti s důchodovým pojištěním zaměstnanců.

Archivovat se musí dokumenty od roku, který následuje po roce, kterého se dokumenty týkají:

- stejnopisy evidenčních listů – 3 roky,
- mzdové listy, účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění – 30 let (u starobního důchodu pouze 10 let),
- u obchodní společnosti (a obdobně i družstva) seznam společníků, členů statutárního orgánu, dozorčí rady a přehled, kdy tato společnost neodvedla pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti – 6 let (3 roky po zaplacení dlužného pojistného).

1.12.3 Daňové doklady

Daňový doklad je faktura nebo účtenka, který musí mít náležitosti stanovené § 26-35 zákona o dani z přidané hodnoty (DPH). Daňový doklad musí vystavit každý plátc daně z přidané hodnoty. Podle způsobu platby a výše zdanitelného plnění existují dva typy daňových dokladů zjednodušený a běžný daňový doklad. Podnikatelé musí daňové doklady archivovat a podle § 27 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, se pak takové doklady skladují 10 let od konce zdaňovacího období.

1.12.4 Ostatní dokumenty

Každý podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku má podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, povinnost archivovat a umožnit výběr z těchto archiválií také u některých dokumentů strategičtější povahy.

Vlastník nebo držitel archiválie je povinen řádně pečovat o archiválii. Za tím účelem je povinen udržovat archiválii v dobrém stavu, chránit ji před poškozením, znehodnocením, zničením, ztrátou a odcizením a užívat archiválii pouze způsobem, který odpovídá jejímu stavu.

1.12.5 Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele

Každý zaměstnavatel je ze zákona pojištěn pro případ pracovního úrazu nebo nemoci z povolání svého zaměstnance. Toto pojištění vzniká ze zákona v den vzniku prvního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele a trvá po celou dobu existence zaměstnavatele.

Pokud podnikatel zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance je ze zákona povinen platit pojištění, ze kterého bude uhrazena zaměstnanci škoda na zdraví a škoda vzniklá v souvislosti s pracovním úrazem a nemocí z povolání. Pojištění kryje nároky zaměstnanců ze škod vzniklých při plnění pracovních úkolů, a to i při pracovních cestách bez místního omezení.

Protože je pojištění zákonné, neuzavírá se pojistná smlouva. Pojištění vzniká dnem uzavře prvního pracovněprávního vztahu. Tuto skutečnost je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně. Současně uvede své identifikační číslo nebo jiné označení, které jej nahrazuje (např. rodné číslo v případě, že zaměstnavatelem je soukromá, nepodnikající osoba). Oznámení zaměstnavatel provede prostřed-

nictvím elektronického formuláře pro přihlášení nebo vyplněním formuláře ve formátu PDF. Takto vyplněnou Přihlášku je nutné zaslat písemnou formou na adresu pojišťovny. Zaměstnavateli nebude ze strany pojišťovny automaticky potvrzována registrace nové přihlášky na zákonné pojištění. Ukončení nebo přerušování zaměstnávání provádí zaměstnavatel formou písemného oznámení na adresu pojišťovny.

Zákonné pojištění se vztahuje na úrazy a nemoci z povolání, které utrpí zaměstnanci, kteří jsou v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce.

Podmínky pracovněprávního vztahu a uzavírání dohod upravuje zákoník práce. V případě, že zaměstnavatel má zaměstnance pouze na DPP (nepřekročí VZ 10 000 Kč), hradí minimální čtvrtletní pojistné ve výši 100 Kč (neomezený počet DPP). Pokud zaměstnanec na DPP vstoupí do odvodu sociálního pojištění, musí být prováděn výpočet zákonného pojištění shodně s postupem dle § 12 odst. 2 vyhlášky č. 125/1993 Sb., v platném znění. Pojištění se nevztahuje na členy dozorčích rad, statutárních orgánů, jednatele, společníky a to i přes to, že od 1. 1. 2012 je za tyto pracovníky odváděno sociální pojištění.

Přihlásit se a hradit zákonné pojištění jsou povinni i zahraniční zaměstnavatelé, kterým vznikla povinnost odvádět sociální pojištění za své pracovníky v ČR.

1.12.6 Komerční pojištění

Komerční pojištění je specifickou oblastí finančnictví zajišťující krytí rizik týkajících se majetku a zdraví občanů. Předmětem pojištění je v těchto případech pokrytí škod, které mohou vzniknout na majetku a zdraví.

Toto pojištění zahrnuje v rámci podnikání například pojištění majetku, např. elektroniky, pojištění strojů, pojištění stavební a montážní, pojištění letadel, pojištění autodopravce, pojištění odpovědnosti z výkonu povolání, pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře, úrazové pojištění, pojištění úvěrů a hypoték.

Ne všechny pojišťovny poskytují celé spektrum služeb. Některé se specializují na určité služby.

Poznámka

Podnikání neziskových organizací

Subjekty neziskového sektoru jsou založeny či zřízeny nikoli za účelem podnikání, nýbrž za účelem vykonávání prospěšné činnosti. Tyto subjekty se zabývají přímým generováním užítku (pro určitou zájmovou skupinu či pro společnost jako celek) a získáváním a přerozdělováním finančních prostředků pro účely dobročinné, sociální, kulturní, vzdělávací a další společensky prospěšné účely. Neziskové subjekty lze rozlišovat podle charakteru zřizovatele na státní a nestátní neziskové subjekty.

Nestátní neziskové subjekty jsou zřizovány fyzickými osobami či právnickými osobami odlišnými od státu; jedná se o právnické osoby fungující jako zájmové soukromoprávní organizace zabezpečující dosažení účelu, pro který byly zřízeny. Jejich právní forma může být spolek, ústav, nadace, nadační fond, politické strany a politická hnutí, církve a náboženské společnosti, obecně prospěšná společnost, kterou po 1. 1. 2014 již nelze nově založit, zájmové sdružení právnických osob, kterou po 1. 1. 2014 již nelze nově založit, odborová organizace, profesní a jiné komory, společenství vlastníků jednotek, honební společenstvo.

Zákon o daních z příjmů ukládá neziskovým organizacím vést účetnictví tak, aby nejpozději ke dni účetní závěrky byly vedeny odděleně výnosy, které jsou předmětem daně, a které předmětem daně nejsou nebo předmětem daně jsou, ale jsou od daně osvobozeny. Totéž platí pro vykazování nákladů.

Daň z příjmů je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů. Za poplatníky daně z příjmu právnických osob zákon považuje všechny osoby, které nejsou osobami fyzickými a organizační složky státu. Obecně jsou předmětem daně z příjmů právnických osob příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Pro neziskové organizace platí zvláštní daňový režim. Dani podléhají v zásadě pouze příjmy z hlavních činností, které jsou ziskové a příjmy z vedlejších činností: příjem z reklam a z pronájmu majetku (mimo pronájmu státního majetku). Vymezení zdanitelných příjmů je poměrně složitou záležitostí.

2. Daně v České republice

2.1 Daňová soustava

Daňovou soustavu České republiky tvoří všechny daně, které jsou na jejím území v určité časovém období vybírány. Právní úpravu jednotlivým daním poskytují příslušné daňové zákony.

Subjektem daně je fyzická nebo právnická osoba, které zákon ukládá povinnost odvádět daň nebo ji platit. Tyto osoby musí získat daňové identifikační číslo.

2.2 Legislativa

Daňová soustava je upravena těmito právními předpisy

- a) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1. 5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.
- b) Zákony České republiky
  - Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční ze dne 21. 12. 1992
  - Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1. 4. 2004
  - Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů ze dne 19. 9. 2007
  - Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád ze dne 22. 7. 2009
  - Zákon ČNR č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí ze dne 4. 5. 1992
  - Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ze dne 26. 9. 2003
  - Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ze dne 13. 12. 1990
  - Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ze dne 20. 11. 1992
  - Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů ze dne 20. 11. 1992 c) Prováděcí předpisy (vyhlášky, nařízení)
  - Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí ze dne 9. 1. 2013 d) Související zákony
  - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ze dne 7. 8. 2009
  - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. 2. 2012
  - Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech ze dne 25. 1. 2012
  - Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon) ze dne 2. 10. 1991
  - Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě ze dne 30. 6. 2004
  - Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12. 12. 1991

2.3 Daňové identifikační číslo

Daňové identifikační číslo (DIČ) je jednoznačná identifikace každého daňového subjektu (plátce nebo poplatníka). Každý daňový subjekt má své daňové identifikační číslo, které mu přidělí správce daně (finanční úřad) poté, co se daňový subjekt zaregistroval. Daňové identifikační číslo je charakterizováno dvěma písmeny, která znamenají kód země, a za nimi následuje číslo plátce daně. DIČ obsahuje kód CZ a kmenovou část, kterou tvoří obecný identifikátor. U fyzické osoby rodné číslo, popř. jiný obecný identifikátor, stanoví-li tak zvláštní zákon. U právnické osoby identifikační číslo osoby (IČO). Není-li obecný identifikátor daňovému subjektu přidělen, přidělí správce daně vlastní identifikátor.

Pomocí DIČ daňový poplatník sděluje správci daně svou totožnost. Proto musí DIČ uvádět při každé komunikaci se správcem daně. Zvlášť důležité je DIČ pro správnou identifikaci plateb odváděných finančnímu úřadu. DIČ identifikuje plátce v rámci celé Evropské unie (v rámci EU je anglicky nazýváno VAT ID nebo Value Added Tax number).

Daňové zákony České republiky se úzce dotýkají i zahraničních osob. Pro zahraniční osoby platí daňové povinnosti stejně tak, jako pro české osoby. Z tohoto důvodu by se zahraniční osoba měla podrobně seznámit s tím, jaké bude mít daňové povinnosti v České republice, aby nemusela být následně vystavena příslušným sankcím. Členění daní v České republice

Daně České republiky se člení z několika hledisek. Například je můžeme rozčlenit na daně přímé a nepřímé. Přímé daně se vyznačují tím, že poplatníkem i plátcem je jedna a tatáž osoba. Přímá daň je povinnou platbou, kterou určuje zákon a odvádí se do veřejného rozpočtu. Přímou daní se zdaňují příjmy nebo majetek poplatníka. Poplatník daně je osobou, která má nejen zákonnou povinnost daň zaplatit, ale která ji také finančnímu úřadu přímo odvádí. Je tedy zároveň jejím plátcem.

Daně přímé se člení na daně z příjmů a majetkové daně. Do daní z příjmů pak spadá daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Majetkovými daněmi jsou daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň.

Do konce roku 2013 patřila mezi přímé daně také daň dědická a darovací. Od 1. ledna 2014 však byly tyto daně jako samostatné daně zrušeny. Příjmy z dědictví jsou od daně osvobozeny a bezúplatná plnění (dary) jsou nyní předmětem daně z příjmů. U fyzické osoby ještě záleží, od koho dar přijala a jak je velký, v některých případech je totiž od daně z příjmů osvobozena.

Mezi přímé daně patří daň z příjmů fyzických a právnických osob a majetkové daně (daně z movitých movitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň).

Pro nepřímé daně je naopak charakteristické, že plátce je odlišnou osobou od poplatníka. Za nepřímou daň se považuje daň z přidané hodnoty, spotřební daň (z lihu, piva, vína, tabáku, paliv a maziv) a ekologická daň (daň ze zemního plynu, pevných paliv a elektřiny).

2.4 Daň z přidané hodnoty (ZDPH)

Očekává se, že v průběhu roku 2023 dojde k řadě úprav Zákona Daně z přidané hodnoty.

Plátce DPH je každá právnická či fyzická osoba, která je ekonomicky aktivní a je registrovaná k plátcovství daně z přidané hodnoty dle zákona. Podnikatelé měli do roku 2022 povinnost registrovat se jako plátcí DPH při překročení obrát o 1 000 000 Kč. Od roku 2023 se tato hranice posunula na 2 000 000 Kč.

V současnosti Právní úpravu této daně zajišťuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále též „ZDPH“). Daň z přidané hodnoty je univerzální daní a jednou z nejdůležitějších složek státního rozpočtu. Předmětem DPH je dodání zboží či poskytování služeb za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku, dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. Dále také pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněnou v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinnou k dani a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani.

Zdanitelným plněním je plnění, které je předmětem daně a není osvobozeno od daně. ZDPH v § 2a uvádí, co je vyňato z předmětu daně, např. pořízení zboží z jiného členského státu, jestliže dodání tohoto zboží by v tuzemsku bylo osvobozeno od daně. § 2b ZDPH dává možnost volby předmětu daně. Osoba, která uskutečňuje pořízení zboží z jiného členského státu, které není předmětem daně podle § 2a odst. 2, se může rozhodnout, že toto pořízení je předmětem daně.

Plátcem se stane osoba povinná k dani (§ 5 ZDPH) se sídlem v tuzemsku, jejíž obrát za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 2 mil. Kč. Výjimkou jsou osoby, které uskutečňují pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Povinná osoba se stává plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrát, nestane-li se podle tohoto zákona plátcem dříve.

Osobou povinnou k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, pokud ZDPH nestanoví v § 5a jinak. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti.

Za ekonomickou činnost zákon považuje soustavnou činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů, zejména nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, vychovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních znalců. Ekonomickou činností je podle zákona také využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně.

Samostatně uskutečňovanou ekonomickou činností není činnost zaměstnanců nebo jiných osob, kteří mají uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem, na základě níž vznikne mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem pracovní právní vztah, případně činnosti osob, které jsou zdaňovány jako příjmy ze závislé činnosti podle zvláštního právního předpisu.

Osoba povinná k dani je plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrát, nestane-li se podle zákona o DPH plátcem dříve.

Podání přihlášky k registraci plátce DPH může být i dobrovolným rozhodnutím zákonem stanovených osob. Jedná se o osoby povinné k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, které uskutečňují nebo budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně. Dále jsou jimi i osoby povinné k dani, které nemají sídlo ani provozovnu v tuzemsku a které budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně s místem plnění v tuzemsku.

Podle § 98 ZDPH zveřejní správce daně způsobem umožňujícím dálkový přístup údaje z registru plátců a identifikovaných osob. Zveřejňuje se daňové identifikační číslo plátce nebo identifikované osoby, obchodní firma nebo jméno a dodatek ke jménu, sídlo plátce nebo identifikované osoby a číslo účtu určené v přihlášce k registraci plátce ke zveřejnění nebo údaj, že žádné takové číslo účtu nebylo určeno. V České republice byl s ohledem na toto ustanovení zákona zřízen celostátní registr zveřejňovaných Ministerstvem financí. Prostřednictvím Registru plátců daně z přidané hodnoty je možné zjistit, zda konkrétní osoba je či není plátcem DPH a další informace. Stačí znát daňové identifikační číslo osoby.

Ustanovení § 109 ZDPH uvádí případy, kdy se plátce stává ručitelem za nezaplacené DPH jiným plátcem. Plátce, který přijme zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku uskutečněné jiným plátcem, nebo poskytne úplatu na takové plnění, ručí za nezaplacenou daň z tohoto plnění, pokud v okamžiku uskutečnění zdanitelného plnění nebo poskytnutí úplaty na takové plnění věděl nebo vědět měl a mohl, že daň uvedená na daňovém dokladu nebude úmyslně zaplacená, plátce, který uskutečňuje toto zdanitelné plnění nebo obdrží úplatu na takové plnění, se úmyslně dostal nebo dostane do postavení, kdy nemůže daň zaplatit, nebo jde ke zkrácení daně nebo vylákání daňové výhody.

ZDPH nezapomíná ani na osvobození od DPH, kdy v § 63 jsou uvedena plnění, která jsou osvobozena od daně, a je u nich nárok na odpočet. Osvobozeno od DPH je např. dodání zboží do jiného členského státu, pořízení zboží z jiného členského státu, vývoz zboží, poskytnutí služby do třetí země, přeprava osob či dovoz zboží.

Základ daně je vymezen v § 36 ZDPH. Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění. Základ daně také zahrnuje jiné daně, poplatky nebo jiná obdobná peněžitá plnění, dotace k ceně, vedlejší výdaje, které jsou účtovány osobě, pro kterou je uskutečňováno zdanitelné plnění, při jeho uskutečnění a další.

Za vedlejší výdaje se pro účely základu daně považují zejména náklady na balení, přepravu, pojištění a provize. Základ daně se snižuje o slevu z ceny, pokud je poskytnuta ke dni uskutečnění zdanitelného plnění. § 36a ZDPH pak uvádí jaký je základ daně ve zvláštních případech.

Sazba daně z přidané hodnoty je základní, první snížená a druhá snížená. Základní sazba je zákonem stanovena ve výši 21 %, první snížená ve výši 15 % a druhá snížená sazba ve výši 10 %. Která sazba bude na dané zboží a službu uplatněna stanoví ZDPH a jeho přílohy.

U zdanitelného plnění se uplatní sazba daně platná ke dni vzniku povinnosti přiznat daň. U přijaté úplaty za zdanitelné plnění se uplatní sazba daně platná pro toto zdanitelné plnění ke dni vzniku povinnosti přiznat daň z přijaté úplaty.

Základní sazba daně se uplatňuje u zboží, pokud zákon nestanoví jinak. Do základní sazby DPH spadají všechny druhy zboží a služeb, které nejsou vyjmenované v zákoně o dani z přidané hodnoty u snížených sazeb. U zboží uvedeného v příloze č. 3, tepla a chladu se uplatňuje první snížená sazba daně. U zboží uvedeného v příloze č. 3 a se uplatňuje druhá snížená sazba daně.

I u služeb se uplatňuje základní sazba daně, pokud zákon nestanoví jinak. U služeb uvedených v příloze č. 2 se uplatňuje první snížená sazba daně.

Ustanovení § 47 ZDPH uvádí další pravidla pro stanovení příslušné sazby daně. Např. při dovozu uměleckých děl, sběratelských předmětů a starožitností uvedených v příloze č. 4 se uplatňuje první snížená sazba daně. Plátce má povinnost do 25 dnů od skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání. Tuto povinnost má i v případě, že mu žádná daňová povinnost nevznikla. Daňová povinnost je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání.

Povinnosti pro plátce DPH

Pokud jste plátcem DPH, zákon o DPH vám ukládá splnit několik povinností. K nim patří např. povinnost vystavovat daňové doklady a vést evidenci o DPH. Veškerou evidenci včetně daňových dokladů musíte archivovat minimálně po dobu 10 let. Na konci každého zdaňovacího období je povinnost podat daňové přiznání, kontrolní hlášení, případně kontrolní hlášení, a to pokud dodáváte zboží nebo služby do zemí EU.

Změny u kontrolního hlášení od roku 2023

Zákon o DPH a jeho nově schválená novela s platností od 1.1.2023 prodlužuje lhůtu dle § 101g odst. 2 zákona o DPH pro podání kontrolního hlášení ze současných 5 dní na 17 dní. Lhůta začíná běžet od dodání zprávy do datové schránky (nezáleží na datu přečtení zprávy, neplatí ani 10 denní lhůta, kdy je zpráva doručena fikcí).

Novela rovněž od ledna 2023 snižuje pokuty dle § 101h na polovinu, a to u plátců, kteří jsou fyzickou osobou nebo společností s ručením omezeným (s. r. o.) s tím, že mají jediného společníka – fyzickou osobu nebo mají čtvrtletní zdaňovací období.

Paušální daň – zvýšení limitu a zavedení 3 pásem

Paušální daň je částka, ve které je zahrnuto pojistné na důchodové pojištění, zdravotní pojištění a daň z příjmů. OSVČ v režimu paušální daně nemusí podávat daňové přiznání ani přehledy pro sociální správu a zdravotní pojišťovnu.

Kromě zvýšení limitu pro plátce DPH došlo také ke zvýšení limitu pro paušální daň. Do režimu paušální daně mohou od 1. 1. 2023 vstoupit i OSVČ, které mají příjmy z podnikatelské činnosti nad 1.000.000 Kč za rok, ale současně nepřekročí 2 000 000 Kč a zároveň nejsou plátcí DPH.

Pro rok 2023 činí tato částka 6 208 Kč se splatností vždy do 20. dne daného měsíce.

Rovněž došlo od roku 2023 ke zvýšení limitu dalších příjmů pro zachování paušální daně dle § 8 (z kapitálového majetku), § 9 (z nájmu) a § 10 (ostatní příjmy) na částku 50.000 Kč za rok. Do roku 2022 byl původní limit jen ve výši 15.000 Kč.

Souhrnné hlášení DPH

Souhrnné hlášení podává plátce DPH jen ve specifických případech, a to elektronicky měsíčně nebo čtvrtletně:

- při dodání zboží do jiného státu EU osobě registrované k DPH v jiném státu EU,
- při poskytnutí služby s místem plnění v jiné zemi EU, je-li povinen příjemce služby přiznat a uhradit daň.

Shrnutí sazeb u DPH v roce 2023

V současnosti jsou v České republice tři sazby DPH, přičemž do každé spadají různé druhy zboží a služeb:

- základní sazba DPH – 21 % (podléhají jí většina zboží a služeb)
- první snížená sazba DPH – 15 % (podléhají jí potraviny, některé zdravotnické pomůcky, hromadná doprava, dětské sedačky do automobilů a další)
- druhá snížená sazba DPH – 10 % (podléhá jí kojenecká výživa, knihy a časopisy, pitná voda z vodovodu a další).

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, zákon ale umožňuje změnu zdaňovacího období na kalendářní čtvrtletí, pokud obrat plátce za bezprostředně předcházející kalendářní rok nepřesáhl 10 mil. Kč, není nespolehlivý plátce, není skupinou a změnu zdaňovacího období oznámí správci daně do konce měsíce ledna příslušného kalendářního roku.

Plátce nebo identifikovaná osoba jsou povinni vést v evidenci pro účely DPH veškeré údaje vztahující se k jejich daňovým povinnostem, a to v členění potřebném pro sestavení daňového přiznání nebo souhrnného hlášení. ZDPH požaduje elektronickou formu daňového přiznání nebo dodatečného daňového přiznání, hlášení a příloh k těmto podáním. Stanoví, že přihláška k registraci a oznámení o změně registračních údajů se podává pouze elektronicky na elektronickou adresu podatelny zveřejněnou správcem daně.

Registrace plátce k DPH může být zrušena z úřední moci, a to např. pokud plátce přestal vykonávat ekonomické činnosti či uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Plátce může také požádat o zrušení registrace DPH za podmínek daných ustanovením § 106 b ZDPH. Pro uplatnění nároku na odpočet je důležité, aby daňový doklad měl všechny vlastnosti požadované zákonem. Ustanovení § 34 ZDPH uvádí, že u daňového dokladu musí být od okamžiku jeho vystavení do konce doby stanovené pro jeho uchování zajištěna věrohodnost jeho původu, neporušitelnost jeho obsahu a jeho čitelnost.

2.4.1 Kontrolní hlášení

Kontrolní hlášení DPH podává každý plátce DPH vždy, když podává přiznání k DPH. Hlášení podává každý plátce DPH, který měl ve sledovaném období nějakou operaci, která měla něco společného s DPH (přijal, nebo uskutečnil tuzemské plnění či platbu na něj, nebo uplatňuje nárok na odpočet daně). V ustanovení není žádná výjimka, proto se hlášení týká všech plátců DPH bez ohledu na jejich obrat. Tedy i drobných podnikatelů, kteří se stali plátcem DPH dobrovolně a nedosahují obrátů pro povinnou registraci. Hlášení musí plátce DPH podat jen, když ve sledovaném období neměl žádnou operaci související s DPH. Kontrolní hlášení se podává ve stejných termínech jako přiznání DPH, tedy do 25. dne měsíce následujícího po konci příslušného sledovaného období. Běžné menší operace se vykazují v součtech, podobně jako v přiznání k DPH. Jednotlivě se vykazují jen větší a speciální operace (přenesení daňové povinnosti, obchody se zlatem, se zahraničními osobami a opravy daně u insolventních pohledávek). U jednotlivé operace se uvádějí základní informace – identifikace protistrany (většinou jen DIČ), objem obchodu, struktura a výše DPH. Přesné informace o předmětu obchodu (prodej auta, nákup jízdenek, zpracování posudku,...) předmětem hlášení nejsou. Pouze u speciálních operací s přenesením daňové povinnosti se uvádí typ předmětu plnění. Hlášení lze podat pouze elektronicky.

Povinnost podat elektronicky platí bez výjimek, tedy i pro drobné podnikatele s malým obratem. Každé podání musí být buď potvrzeno elektronicky při odeslání, nebo následné doručení vytištěného potvrzení správcem daně, nejpozději do data povinnosti odevzdat hlášení.

Technicky jednodušší variantou elektronického potvrzování je využití datové schránky. Hlášení lze buď potvrdit přihlášením do datové schránky během odesílání, nebo ho lze přes datovou schránku poslat v podobě XML souboru. Právníky osoby mají datovou schránku zřízenou ze zákona, podnikatelé o ni mohou požádat. Česká pošta provozuje službu bezplatně, placené jsou jen doplňkové služby a autorizované vytištění zprávy. Po zřízení datové schránky by správce daně i ostatní orgány státní moci mohou s jejím vlastníkem komunikovat už

jen elektronicky. V datové schránce se dá nastavit zaslání e-mailu s upozorněním na přijetí sankce při nepodání kontrolního hlášení.

Pokud plátce nepodá kontrolní hlášení ve stanovené lhůtě, vzniká mu zákonná povinnost uhradit pokutu v pevné výši:

- 1 000 Kč, pokud jej dodatečně podá (po stanovené lhůtě) bez vyzvání správce daně,
- 10 000 Kč, pokud jej podá v náhradní lhůtě poté, co jej správce daně vyzval,
- 30 000 Kč, pokud nepodá následné kontrolní hlášení dle výzvy správce daně ke změně, doplnění či potvrzení údajů uvedených v podaném kontrolním hlášení, nebo
- 50 000 Kč, pokud nepodá kontrolní hlášení ani v náhradní lhůtě.

Správce daně má zákonnou povinnost (nad rámec výše uvedeného) uložit pokutu až do 50 000 Kč tomu, kdo na základě výzvy správce daně k odstranění pochybností nezmění nebo nedoplní nesprávné nebo neúplné údaje prostřednictvím následného kontrolního hlášení. Tuto pokutu nelze prominout.

Správce daně má zákonnou povinnost (nad rámec výše uvedeného) uložit pokutu až do 500 000 Kč tomu, kdo závažně ztěžuje nebo maří správu daně z přidané hodnoty nepodáním kontrolního hlášení. Tuto sankci nelze odpustit.

2.4.2 Nespolehlivý plátce DPH

Označení nespolehlivý plátce má plátce DPH, který závažným způsobem neplní své povinnosti ve vztahu ke správě daně. Pokud podnikatel odebere zboží nebo službu, automaticky přebírá ručení za nezaplacenou DPH z tohoto zdanitelného plnění za svého dodavatele, pokud byl v okamžiku uskutečnění plnění na seznamu nespolehlivých plátců.

Jako nespolehlivý plátce může být označena fyzická nebo právnická osoba, která neodvedla daň nebo porušila některou z povinností plátce daně z přidané hodnoty. Za závažná porušení jsou považované nedoplatky nebo nereagování na výzvy finančního úřadu. Počet podniků a živnostníků na blacklistu se každým rokem zvyšuje.

2.4.3 Nespolehlivá osoba

V roce 2017 byl zaveden institut „nespolehlivá osoba“. Nespolehlivou osobou se podnikatel stane, pokud není plátcem DPH a závažným způsobem poruší své povinnosti vztahující se ke správě daně. Stane-li se posléze plátcem DPH, stane se současně i nespolehlivým plátcem.

2.5 Spotřební daně

Spotřební daň je nepřímá selektivní daň, kterou zavedl stát za účelem regulovat cenu určitých komodit na trhu. Účelem může být buď zvýšit příjmy státního rozpočtu, nebo snížit prodávané množství zboží, jehož spotřeba je považovaná za škodlivou pro jednotlivce a nebo pro společnost.

Spotřební daně jsou upraveny v zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Zákon za spotřební daně považuje daň z minerálních olejů (ropné produkty), z lihu, z piva, z vína a meziproductů a z tabákových výrobků. Správu spotřební daně vykonávají orgány Celní správy České republiky.

Předmětem daní jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropské unie vyrobené nebo na daňové území Evropské unie dovezené. Vybranými výrobky jsou minerální oleje, líh, pivo, víno a meziproducty a tabákové výrobky. Kdo je plátcem daně uvádí § 4 zákona o spotřebních daních. Obecně je plátcem daní právnická nebo fyzická osoba, která je např. provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, oprávněným odesílatelem nebo výrobcem, jíž vznikla povinnost daně přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu, nebo v souvislosti se ztrátou nebo znehodnocením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně.

Od daní jsou dle § 11 zákona o spotřebních daních osvobozeny vybrané výrobky. Jsou jimi např. dovezené výrobky, pokud se na ně vztahuje osvobození příležitostného dovozu zboží v osobních zavazadlech, nakoupené bez daně za stavu ohrožení státu a válečného stavu, pokud tak nařídí vláda nebo i dovezené výrobky z území členských států Organizace Severoatlantické smlouvy pro potřeby ozbrojených sil NATO a další výrobky uvedené v zákoně.

Daňová povinnost vzniká výrobou vybraných výrobků na daňovém území Evropské unie nebo dovozem vybraných výrobků na daňové území Evropské unie. Povinnost daň ve stanovené lhůtě přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. Při dovozu vybraných výrobků obecně vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit dnem vzniku celního dluhu.

Daň se vypočte jako součin základu daně a sazby daně stanovené pro příslušný vybraný výrobek. Základ daně tvoří množství vybraných výrobků vyjádřené v měrných jednotkách podle druhu daní. Například základem spotřební daně u piva je množství piva vyjádřené v hektolitrech. Sazba daně je také specifická podle toho o jaký vybraný výrobek půjde. Sazba je buď stanovena jako množstevní, nebo jako procentní. Sazby daně u cigaret jsou kombinací sazby množstevní a procentní.

Zdaňovacím obdobím pro vybrané výrobky s výjimkou dovážených vybraných výrobků je kalendářní měsíc. Plátcí, kterým vznikla povinnost přiznat daň a zaplatit ji, jsou povinni předložit daňové přiznání samostatně za každou daň celnímu úřadu, a to do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla, pokud zákon o spotřební dani nestanoví jinak.

Daň je splatná do 40. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla povinnost daň přiznat a za platit, pokud zákon nestanoví jinak.

Od 1. ledna 2023 dojde k pětiprocentnímu navýšení všech sazeb spotřební daně z tabákových výrobků a zahříváných tabákových výrobků oproti roku 2022.2.5.1 Prokázání zdanění vybraných výrobků

Na daňovém území České republiky se prokazuje zdanění vybraných výrobků uvedených do volného daňového oběhu daňovým dokladem nebo dokladem o prodeji či dokladem o dopravě vybraných výrobků do volného daňového oběhu již uvedených. Zdanění vybraných výrobků do volného daňového oběhu již uvedených se prokazuje pouze tehdy, nejedná-li se o vybrané výrobky pro osobní spotřebu. Vybrané výrobky uvedené do volného daňového oběhu lze dopravovat pouze s daňovým dokladem, s dokladem o prodeji, s dokladem o dopravě nebo s rozhodnutím celního úřadu.

2.6 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Díky dani z příjmů právnických osob se snižují (zdaňují) zisky právnických osob.

Předmět daně vymezuje § 18 – § 18b ZDP. Obecně jsou předmětem daně příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem (např. příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku), nestanoví-li dále ZDP jinak. U veřejně prospěšných poplatníků (§17a ZDP) je vždy předmětem daně příjem z reklamy, z členského příspěvku, v podobě úroku a z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku.

Veřejně prospěšným poplatníkem je poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou dle § 17 právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, podfondy akciové společnosti s proměnným základním kapitálem podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy. Dále je poplatníkem i fond penzijní společnosti obhospodařovaný penzijní společností podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření, svěřenecký fond podle občanského zákoníku a konečně jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena, poplatníkem.

Poplatníci této daně mají registrační povinnost, musí podat přihlášku k registraci k dani z příjmů právnických osob u příslušného správce daně do zákonem stanovené doby (§ 39a ZDP).

Rozlišují se poplatníci, kteří jsou daňovými rezidenty České republiky a ti, který jimi nejsou. Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, pokud mají na území České republiky své sídlo nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého je poplatník řízen. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdroje na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Pokud je poplatník, který není právnickou osobou, založen nebo zřízen podle právních předpisů České republiky, má se za to, že má na území České republiky sídlo. Daňovými nerezidenty jsou ti poplatníci, kteří nemají na území České republiky své sídlo nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území České republiky.

Od daně z příjmů právnických osob zákon určité příjmy osvobozuje (§ 19 – § 19b ZDP). Například je osvobozen členský příspěvek podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, přijatý odborovou organizací, politickou stranou nebo politickým hnutím, nebo profesní komorou s nepovinným členstvím s výjimkou Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky. Dále také příjmy plynoucí z odpisu dluhů při oddlužení nebo reorganizaci provedené podle zvláštního právního předpisu, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, pokud jsou použity k doplnění vkladu sníženého o podíly na ztrátách do původní výše. Osvobození se také týká bezúplatných příjmů z nabytí dědictví nebo odkazu, bezúplatných příjmů plynoucí do veřejné sbírky, na humanitární nebo charitativní účel, nebo přijatý z veřejné sbírky. Další osvobození upravuje ZDP.

Základem daně je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období; rozdíl se upraví podle ZDP.

Jakmile je vyčíslen základ daně nebo daňová ztráta, odečtou se od něj položky odčitatelné od základu daně. Od takto sníženého základu daně se následně odečtou dary na veřejně prospěšné účely a poté již následuje samotný výpočet daně. Sazba daně činí 19 %. Vypočtená daň se pak snižuje ještě o slevy na dani. Např. o částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením nebo o částku 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením.

Od roku 2022 se daň poplatníka vypočtená za zdaňovací období nebo období, za které se podává daňové přiznání, se snižuje o slevu za zastavenou exekuci, jejíž výše odpovídá výši náhrady, kterou oprávněnému v daném zdaňovacím období nebo období, za které se podává daňové přiznání, přízná exekutor při zastavení exekuce, jejímž předmětem byla pohledávka nepřevyšující částku 1500 Kč bez příslušenství, a která probíhala po dobu alespoň tří let, z důvodu, že v těchto třech letech nebyla tato pohledávka vymožena ani z části.

Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů právnických osob je kalendářní rok, hospodářský rok, období od rozhodného dne fúze nebo rozdělení obchodní korporace nebo převodu jmění na společníka do kalendářního roku nebo hospodářského roku, ve kterém se přeměna nebo jmění staly účinnými nebo účetní období, pokud je toto účetní období delší než nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsících.

Právnické osoby mají obecně povinnost podat daňové přiznání do tří měsíců od skončení zdaňovacího období, pokud ale mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo jejich daňové přiznání zpracovává a podává daňový poradce, podává se daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Příslušná plná moc musí být daňovému poradci udělena a uplatněna u správce daně před uplynutím tříměsíční lhůty po uplynutí zdaňovacího období.

V případě, že daňovému subjektu ve zdaňovacím období daňová povinnost k dani, ke které je registrován, nevznikla, sdělí tuto skutečnost správci daně ve lhůtě pro podání daňového přiznání nebo vyúčtování.

2.6.1 Účetnictví právnických osob

Každý podnikatel provozující podnikatelskou činnost na základě živnostenského či jiného oprávnění nebo je zapsaný v obchodním rejstříku musí svoji činnost věrně a pravdivě zobrazit v účetnictví. Rozhodující účetní pravidla stanoví zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Ten určuje, kdo vede účetnictví. Podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku až do dne výmazu z obchodního rejstříku. Fyzické osoby (podnikatelé i nepodnikatelé), kteří se rozhodnou dobrovolně vést účetnictví, jej vedou od prvního dne účetního období po období, ve kterém se takto rozhodli. Podnikatelé – účastníci sdružení bez právní subjektivity vedou účetnictví od prvního dne následujícího po období, kdy se některý z účastníků stal účetní jednotkou (při posuzování obratu se bere každý účastník zvlášť, výše obratu se nescítají). Zahraniční osoby vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku (v případě, že se nezapisují do obchodního rejstříku, vedou účetnictví ode dne zahájení činnosti na území ČR do skončení činnosti v ČR). Každá účetní jednotka musí vést účetnictví od svého vzniku do svého zániku. Účtuje se podvojně o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví (tzv. účetní případy), tedy o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv a o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku. Tyto účetní případy se účtují do období, s nímž věcně a časově souvisí, tzv. účetní období. Není-li možné tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v období, v němž skutečnosti zjistily. Účtuje se vždy v souladu s účetními metodami. Vedením účetnictví může být pověřena jiná fyzická nebo právnická osoba, ale tím se účetní jednotka nezbaví odpovědnosti za vedení účetnictví.

2.7 Daňová evidence

2.7.1 Daňová evidence

Ministerstvo financí vydává České účetní standardy. Standard upravuje zásady účtování majetku i zdrojů krytí, sestavování účetní závěrky, postupy účtování při konkurzu a likvidaci. Upravují také postupy při inventarizaci, sestavování přehledu o peněžních tocích.

Daňovou evidenci příjmů a výdajů upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů § 7b. Daňová evidence slouží ke stanovení základu daně z příjmu. Obsahuje údaje o příjmech a výdajích a dále pak údaje o majetku a závazcích. Je v podstatě velmi zjednodušenou a zredukovanou formou účetnictví. O účetnictví v pravém slova smyslu se ale nejedná. Daňová evidence je určena pro všechny podnikající fyzické osoby, které se nestaly účetní jednotkou a nepovedou podvojně účetnictví a své výdaje nebudou prokazovat „paušálně“ (procentem z příjmů). Daňovou evidenci mohou vést všichni drobní podnikatelé (fyzické osoby) nezapsaní v obchodním rejstříku, jejichž roční obrat nepřekročil za minulý kalendářní rok 25 mil. korun a nejsou účastníkem sdružení. Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně.

2.7.2 Elektronická evidence tržeb

Vláda dne 9. 3. 2022 schválila návrh Ministerstva financí ČR, kterým se zrušuje zákon 112/2006 Sb., o evidenci tržeb. Účinnost vládního návrhu zákona je stanovena k 1. lednu 2023. To znamená, že se od roku 2023, již nevrátí zákonná povinnost elektronicky evidovat tržby, která byla téměř dva roky pozastavena v souvislosti s pandemií COVID-19.

Od roku 2023 jsou podnikatelé zbaveni povinnosti elektronicky evidovat tržby. Tím poklesne jejich administrativní zátěž a odpadnou jim náklady s EET spojené, zejména na pokladní zařízení a jeho aktualizaci či na internetové připojení.

2.8 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí a je řazena mezi majtkové daně. Daň z nemovitých věcí tvoří daň z pozemků, daň ze staveb jednotek. Daň z nemovitých věcí je

reálnou daní. Povinnost její úhrady vzniká bez ohledu na skutečnost, zda poplatník vytváří dostatečný důchod k její úhradě. Zaplacená daň z nemovitosti se může nechat uznat jako nákladová položka pro účely vymezení základu daně z příjmů.

Zdaňovacím obdobím u daně z nemovitých věcí je kalendářní rok. Ke změnám skutečností rozhodných pro daň, které nastanou v průběhu zdaňovacího období, se nepřihlíží.

Daňové přiznání je poplatník povinen podat příslušnému správci daně do 31. ledna zdaňovacího období. Pokud podnikatel má více nemovitostí a všechny v jednom kraji, podává přiznání jen na jeden úřad. Pokud ale má nemovitosti ve více krajích, podává více přiznání – jedno za každý kraj. Přiznání může podat i elektronicky s využitím datové schránky, bankovní identity nebo třeba eObčanky.

Všichni, kdo se v předchozím kalendářním roce stali majiteli nemovitosti – pozemku, rodinného domu, bytu, nebytové jednotky a podobně. Povinnost podat přiznání k dani z nemovitých věcí mají i ti, kteří na své nemovitosti provedli přístavbu, nástavbu nebo ji částečně zlikvidovali – pokud se tím změnil druh nebo výměra pozemku, případně se zvýšila nadzemní podlaží. Přiznání je nutné podat i po kolaudaci stavby.

Pokud už jste jednou přiznání k dani z nemovitosti podávali a nic podstatného se na ní neměnilo (nenastaly „okolnosti rozhodné pro vyměření daně“), nové přiznání nepodáváte. Změnou rozhodnou pro stanovení daně je také změna výměry parcely na základě revize katastru nemovitostí.

Nové daňové přiznání se nepodává ani v případě, kdy se mění jenom výše daně – typicky když obec zvýší místní koeficient. Finanční správa to hlídá a jen vám naúčtuje změněnou daň.

Přiznání k dani z nemovitých věcí je potřeba odevzdat nejpozději 31. ledna. Pro zajímavost: Tohle přiznání se jako jediné podává dopředu. Například do konce ledna 2023 tedy běží termín pro přiznání k dani z nemovitých věcí 2023.

Když jste o zápis do katastru zažádali sice ještě v předchozím kalendářním roce, ale dojde k němu až v aktuálním roce, máte na podání daňového přiznání víc času než do 31. ledna. V takovém případě stačí podat přiznání do tří kalendářních měsíců, které následují po měsíci, v němž k zápisu došlo.

Pokud jste o zápis zažádali teprve na začátku roku 2023, přiznání kvůli tomu letos nepodáváte – bude se vás týkat až za rok.

Na finanční úřad by se měli na začátku roku obrátit i lidé, kteří už nevlastní žádnou nemovitost, protože ji (nebo je) v předchozím kalendářním roce prodali, darovali či jinak *pozbyli*. Kdo se takhle neodhlásí, může na jaře dostat složenku nebo jiný předpis k platbě, přestože už nemá za co platit. Za včasné neoznámení hrozí v krajním případě sankce, finanční úřady ji ale v takovém případě uplatňují jenom mimořádně.

Když jste v předchozím roce prodali či darovali vaši jedinou nemovitost v kraji, stačí na příslušný úřad poslat oznámení o tom, že už v kraji žádnou nemáte. Pokud jste ovšem prodali nebo darovali některou ze svých nemovitostí, ale ve stejném kraji stále vlastníte aspoň jednu další, musíte teď podat daňové přiznání.

Přiznání se podává k finančnímu úřadu, v jehož kraji se nemovitost nachází. Pokud tedy máte víc nemovitostí a všechny v jednom kraji, podáváte přiznání jen na jeden úřad. Když ale máte nemovitosti ve víc krajích, podáváte víc přiznání – jedno za každý kraj.

Přiznání lze poslat klasicky poštou, předat osobně na podatelnu úřadu nebo podat elektronicky s využitím datové schránky, bankovní identity nebo třeba eObčanky – při vyplňování na portálu Moje daně pak hned na úvod určíte, k jakému finančnímu úřadu přiznání podáváte.

Lidé, kteří mají datovou schránku povinnou ze zákona (a už aktivovanou), musí komunikovat s finanční správou elektronicky – on-line tedy podávají nejen přiznání, ale třeba i oznámení o tom, že už žádnou nemovitost nevlastní. Za nedodržení elektronické formy hrozí pokuta 1 000 korun, ovšem až když neodstraní „vadu podání“ ani po výzvě finančního úřadu. Kdo si datovou schránku zařídil dobrovolně, tomu sankce za jiný způsob komunikace s finanční správou nehrozí.

Jsou dvě možnosti. Buď se spoluvlastníci dohodnou a nemovitost přiznává jeden z nich jako společný zástupce, nebo každý podává přiznání ke svému podílu. Pokud se některý ze spoluvlastníků rozhodne přiznávat

svůj podíl sám za sebe, musí to pak udělat i všichni ostatní. V daňovém přiznání pak uvádějí celou věc a až ve výpočtové části daňového přiznání uvede příslušný spoluvlastnický podíl na nemovité věci.

Přiznání k dani z nemovitých věcí se skládá ze dvou částí – na jedné se počítá daň za pozemky, na druhé za stavby. Konečnou výši daně určují metry čtvereční vámi vlastněných nemovitostí a následně sazby a koeficienty, které stát pro jednotlivé typy nemovitostí určil. Například za byty a rodinné domy se víc platí ve větších městech.

Konečnou výši daně pak svými rozhodnutími o místním koeficientu určují jednotlivé radnice, do jejichž rozpočtů vybrané peníze na dani z nemovitostí míří.

Zmíněné sazby najdete například v pokynech k daňovému přiznání, koeficienty pro vaše město si pak můžete najít ve vyhledávači na webu finanční správy. Na daňovém portálu finanční správy je pak k dispozici průvodce přiznáním, který za vás podle zadaných údajů rovnou vyplňuje sazby a koeficienty do přiznání.

Pokuta ve výši 0,05 % z výše daně za každý den prodlení se začíná počítat až šestý pracovní den po uplynutí lhůty pro podání – tedy až od 8. února. Pokuta za opožděné podání přiznání se navíc nevyměruje v případě, že její výše nepřesáhne 1 000 korun – tahle hranice se od předloňského roku výrazně zvýšila z dřívějších 200 korun.

Například u běžně velkého bytu, kde se daň z nemovitých věcí pohybuje kolem 1 000 korun, by se pokuta vyplhala nad limit až po několikaletém zpoždění.

V praxi tedy pokuta není příliš vážnou hrozbou. Když daňové přiznání odevzdáte, třeba až po výzvě z finančního úřadu, většinou se jí obávat nemusíte. Jen ten, kdo by přiznání neodevzdal ani po výzvě, dostane pokutu přinejmenším 500 korun.

Daň z nemovitých věcí musí většina lidí letos zaplatit do 31. května. Kdo platí víc jak pět tisíc korun, může částku rozpůlit a druhou polovinu zaplatit do konce listopadu. Zemědělci a chovatelé ryb mají termín do 31. srpna a do 30. listopadu.

Finanční úřady budou na jaře posílat složenky s aktuální výší daně z nemovitých věcí. Můžete také požádat o zaslání platebních údajů na e-mail – žádost je potřeba poslat do poloviny března. E-mail s platebními údaji pak nahradí složenku. V e-mailu bude i QR kód pro platbu. Další možností je platební předpis, který vám přijde přímo do Daňové informační schránky (Moje daně) nebo přes datovou schránku.

Od roku 2023 skončila takzvaná daňová složenka – bezplatná poštovní poukázka, jejímž prostřednictvím bylo možné platit daň z nemovitých věcí bez poplatku České pošty. Finanční správa sice i letos pošle klasickou poukázku typu A – ale kdo přes ní pak zaplatí, čeká ho poplatek nejméně kolem 50 korun. Jednodušší a levnější alternativou je tedy bezhotovostní převod z bankovního účtu, případně prostřednictvím SIPO). Jestliže vám vyjde daň nižší než 30 korun, platit ji nemusíte. Výjimku tvoří spoluvlastnické podíly na pozemcích, z nichž se daň předepisuje vždycky, a to v minimální výši 50 korun

Poznámka

Datová schránka je v českém právním řádu od roku 2009 definována jako elektronické úložiště speciálního typu zřízené podle příslušného zákona č. 300/2008 Sb., které je určeno k doručování elektronických dokumentů mezi orgány veřejné moci na straně jedné a fyzickými a právnickými osobami na straně druhé.

Bankovní identita je průkaz totožnosti – digitální občanka. Je to rychlý způsob, jak ověřit identitu podnikatele. Od začátku července 2018 v České republice fungují nové elektronické průkazy totožnosti, které občanům umožňují bezpečně se identifikovat a komunikovat s úřady přes internet.

Elektronický průkaz totožnosti eObčanka vydává na požádání libovolný obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo Ministerstvo vnitra. Daňové přiznání se nepodává, pokud je poplatník podal na některé z předchozích zdaňovacích období nebo daň byla vyměřena či doměřena na některé z předchozích zdaňovacích období z moci úřední a ve srovnání s tímto předchozím zdaňovacím obdobím nedošlo ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně. V tomto případě se daň vyměří ve výši poslední známé daně a za den vyměření daně a současně za den doručení tohoto rozhodnutí poplatníkovi se považuje 31. leden zdaňovacího období. Správce daně nemusí daňovému subjektu výsledek vy měření oznamovat platebním výměrem, platební výměr nemusí obsahovat

vat odůvodnění, založí se do spisu a nelze se proti němu odvolat. Na žádost daňového subjektu mu správce daně zašle stejnopis platebního výměru, a to do 30 dnů ode dne, kdy žádost obdržel. Dojde-li ve srovnání s předchozím zdaňovacím obdobím ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně nebo ke změně v osobě poplatníka, je poplatník povinen daň do 31. ledna zdaňovacího období přiznat. V těchto případech lze daň přiznat buď podáním daňového přiznání, nebo podáním dílčího daňového přiznání. V dílčím daňovém přiznání poplatník uvede jen nastalé změny a výpočet celkové daně.

2.8.1 Daň z pozemků

Předmětem daně z pozemků jsou všechny pozemky na území České republiky vedené v katastru nemovitostí. Tyto pozemky se člení na zemědělskou půdu (orná půda, zahrady a ovocné sady, louky a pastviny), nezemědělskou půdu (lesní pozemky a vodní plochy, zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy).

Poplatníkem daně je vlastník pozemku a v některých zákonem vymezených případech i nájemce pozemku.

Základem daně u zemědělské půdy je hodnota pozemku daná vyhláškou, případně přímo zákonem v paušální výši na m². U těchto pozemků je pak stanovena sazba daně ve výši 0,75 % (zemědělská půda) nebo 0,25 % (trvalé travní porosty, lesy a rybníky). U ostatních pozemků je základem daně výměra pozemku v m², sazba je pak stanovena ve výši 1 Kč na m² u stavebních pozemků a 0,1 Kč na m² u ostatních pozemků.

Od daně z pozemků jsou osvobozeny podle zákona pozemky ve vlastnictví státu, nejsou-li využívány k podnikatelské činnosti nebo pronajímány, pozemky používané diplomatickými misemi, pozemky tvořící veřejná prostranství, předmětem daně pak nejsou zejména pozemky pod stavbou v rozsahu jejího půdorysu.

Základem daně u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je cena půdy zjištěná násobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce Ministerstva zemědělství ČR č. 613/1992 Sb.

Předmětem daně naopak nejsou například lesní pozemky, na nichž se nacházejí lesy ochranné a lesy zvláštního určení, pozemky určené pro obranu České republiky, pozemky, které jsou součástí jednotky a pozemky ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě užívané společně těmito jednotkami či pozemky, které jsou vodní plochou s výjimkou rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb či pozemky zastavěné zdanitelnými stavbami v rozsahu zastavěné plochy těchto staveb.

Poplatníkem daně z pozemků je vlastník pozemku a další poplatníci uvedení v § 3 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Např. poplatníkem daně, jde-li o pozemek ve svěřeneckém fondu, je tento fond nebo v případě pozemku zatíženého právem stavby je poplatníkem stavebník. V zákonem stanovených případech dle § 3 odst. 3 je poplatníkem daně z pozemků vždy nájemce nebo pachtýř u pronajátého nebo propachtovaného pozemku. Uživatel je pak poplatníkem daně z pozemků v případě, že vlastník pozemku není znám, nebo u pozemků, jejichž hranice v terénu reálně vznikly po předání pozemků jako náhradních za původní pozemky sloučené. Od daně jsou osvobozeny pozemky ve vlastnictví České republiky či obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí nebo např. pozemky, na nichž jsou zřízena veřejná a neveřejná pohřebiště podle zákona o pohřebnictví. Ostatní slevy jsou stanoveny v § 4 zákona o dani z nemovitých věcí, kde jsou uvedeny i podrobné podmínky pro jejich uplatnění.

Sazbu daně zákon stanoví buď procentem ze základu daně nebo pevnou částkou v Kč/m². Základní sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel v obci. Základem daně u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je cena půdy zjištěná násobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce Ministerstva zemědělství České republiky v dohodě s Ministerstvem financí České republiky. Sazba daně činí u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů 0,75 % a trvalých travních porostů, hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb 0,25 %. Sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel v obci 1,0 v obcích do 1 000 obyvatel, 1,4 v obcích nad 1 000 obyvatel do 6 000 obyvatel, 1,6 v obcích nad 6 000 obyvatel do 10 000 obyvatel, 2,0 v obcích nad 10 000 obyvatel do 25 000 obyvatel, 2,5 v obcích nad 25 000 obyvatel

do 50 000 obyvateľ, 3,5 v obciach nad 50 000 obyvateľ, ve štatutárnych mestech a ďalších určených mestech, 4,5 v Praze. Pro přiřazení koeficientu k jednotlivým obcím je rozhodný počet obyvateľ obce podle posledního sčítání lidu. Pro jednotlivé části obce může obec obecně závaznou vyhláškou koeficient, který je pro ni stanoven zvýšit o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie.

2.8.2 Daň ze staveb a jednotek

Předmětem daně ze staveb a jednotek je zdanitelná stavba, a to budova (definovaná podle katastrálního zákona), inženýrská stavba uvedená v příloze k zákonu o dani z nemovitých věcí a jednotka, nachází-li se na území České republiky. Předmětem daně ze zdanitelných staveb a jednotek není budova, v níž jsou jednotky.

Poplatníkem daně ze staveb a jednotek je vlastník zdanitelné stavby nebo jednotky a další osoby uvedené v § 8 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Poplatníkem daně ze staveb a jednotek je vždy nájemce nebo pachtýř u pronajaté nebo propachtované jednotky, která zahrnuje nebytový prostor jiný než sklep nebo komoru, nebo zdanitelné stavby, s výjimkou budovy obytného domu, jsou-li s nimi příslušné hospodařit Státní pozemkový úřad nebo Správa státních hmotných rezerv, nebo převedené na základě rozhodnutí o privatizaci na Ministerstvo financí.

Zákon v ustanovení § 9 uvádí i jednotky a stavby, které jsou od daně osvobozeny. Jde například o zdanitelné stavby a jednotky ve vlastnictví České republiky, obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí, budovy nebo jednotky ve vlastnictví obecně prospěšných společností, spolků či stavby ve vlastnictví veřejných vysokých škol.

Základem daně ze staveb a jednotek u zdanitelné stavby je výměra zastavěné plochy v m^2 podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Zastavěnou plochou se pro účely daně z nemovitých věcí rozumí zastavěná plocha stavby podle stavebního zákona odpovídající nadzemní části zdanitelné stavby.

Základem daně ze staveb a jednotek je u jednotky upravená podlahová plocha, kterou je výměra podlahové plochy jednotky v m^2 podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období vynásobená příslušným koeficientem daným zákonem. A to koeficientem 1,22 je-li součástí jednotky pozemek přesahující zastavěnou plochu nebo je-li s jednotkou užíván pozemek ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě, v ostatních případech je koeficient 1,20. Podlahová plocha jednotky pro účely daně z nemovitých věcí nezahrnuje podlahovou plochu společných částí domu v rozsahu podílu na nich, který je zahrnut v jednotce.

Sazbu daně stanoví § 11 zákona o dani z nemovitých věcí. Základní sazba daně činí např. u budovy obytného domu 2 Kč za 1 m^2 zastavěné plochy. Základní sazba daně se pak násobí příslušným koeficientem přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvateľ z posledního sčítání lidu. Tyto koeficienty se pohybují od 1,0 v obcích do 1 000 obyvateľ až po 4,5 v Praze. Každá obec má navíc možnost svou vyhláškou stanovit pro jednotlivé části či pro celou obec nižší či vyšší koeficient.

2.9 Daň silniční

Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Silniční daň spadá pod majetkové daně. Předmětem daně silniční jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou registrována v České republice, provozována v České republice a používána zákonem vymezenými poplatníky. Tito mají povinnost zaplatit daň. Zjednodušeně řečeno jde o právnické osoby a o podnikající fyzické osoby. Konkrétně se jedná o poplatníky daně z příjmů právnických osob, pokud příjmy z této jejich činnosti nejsou předmětem daně z příjmů. Výjimka je stanovena u používání motorového vozidla k činnosti veřejně prospěšného poplatníka daně z příjmů právnických osob. Dále se jedná o poplatníky daně z příjmů fyzických osob, pokud motorové vozidlo používají k činnosti nebo v přímé souvislosti s činností, ze kterých plynou příjmy ze samostatné činnosti podle zákona upravujícího daně z příjmů.

Dále jsou předmětem daně silniční vždy vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 t určená výlučně k přepravě nákladů a registrovaná v České republice.

Předmětem daně nejsou speciální pásové automobily a ostatní vozidla podle zvláštního právního předpisu, jakož i zemědělské a lesnické traktory a jejich přípojná vozidla a další zvláštní vozidla podle zvláštního právního předpisu a vozidla, kterým byla přidělena zvláštní registrační značka.

Poplatníkem daně je ta osoba, která je jako provozovatel vozidla zapsána v technickém průkazu vozidla. Dále je poplatníkem také osoba, která užívá vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zrušena, anebo užívá vozidlo, jehož provozovatel je odhlášen z registru vozidel. Poplatníkem daně je rovněž zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla, pokud daňová povinnost nevznikla již provozovateli vozidla. Dále osoba, která používá vozidlo registrované a určené jako mobilizační rezerva nebo pohotovostní zásoba organizační složka osoby se sídlem nebo trvalým pobytem v zahraničí.

Pokud je u téhož vozidla více poplatníků, platí daň společně a nerozdílně.

Osvobozena od daně silniční jsou vozidla uvedené v § 3 zákona o silniční dani. Například jde o vozidla s méně než čtyřmi koly zapsaná v jejich technickém průkazu jako kategorie L a jejich přípojná vozidla, vozidla diplomatických misí a konzulárních úřadů, pokud je zaručena vzájemnost, vozidla zabezpečující linkovou osobní vnitrostátní přepravu za předpokladu, že, ujedou pro tento účel více než 80 % kilometrů z celkového počtu kilometrů jimi ujetých ve zdaňovacím období, vozidla provozovaná ozbrojenými silami, vozidla speciální samosběrová (zametací), či vozidla požární ochrany používaná jednotkou hasičského záchranného sboru podniku. Základ daně zákon stanoví rozdílně podle druhu vozidla. Základem daně je zdvihový objem motoru v cm³ u osobních automobilů s výjimkou osobních automobilů na elektrický pohon, nebo součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, případně největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel.

Sazba daně je také stanovena rozdílně. U osobních automobilů se silniční daň pohybuje v rozmezí od 1 200 Kč (800 cm³) do 4 200 Kč (nad 3 000 cm³) ročně. U ostatních vozidel se silniční daň stanovuje podle nejvyšší povolené hmotnosti (celkové hmotnosti) v tunách a počtu náprav. Pohybuje se od 1 800 Kč (do 1 tuny s 1 nápravou) do 33 100 Kč (4 nápravy, nad 36 tun) ročně.

Roční sazba daně se zjistí pro každé jednotlivé vozidlo podle údajů uvedených v technických dokladech k vozidlu.

V zákonem stanovených případech se sazba daně procentuálně zvyšuje nebo procentuálně snižuje. Za zdaňovací období zákon považuje kalendářní rok. Daňové přiznání k silniční dani je zapotřebí podat nejpozději do 31. ledna kalendářního roku, který následuje po uplynutí zdaňovacího období. Poplatník plní silniční daň formou čtyř záloh za rok, a to čtvrtletně vždy do 15. dne měsíců dubna, července, října a prosince.

V současné době je silniční daň z velké části zrušena, pro těžká vozidla byly sníženy sazby na úroveň minimálních dle směrnice Euroviněta.

Silniční daně u osobních automobilů, autobusů a nákladních aut do 12 tun se nevybírají. Ty jsou vymezeny silničními vozidly kategorie N2 a N3 a jejich přípojnými vozidly kategorie O3 nebo O4, pokud jsou registrovány v registru silničních vozidel v ČR. Současně byly u nadále zdanitelných vozidel (nákladní automobily N s druhem karoserie BA nebo BB, tahače návěsů a silniční tahače a přívěsy) sníženy roční sazby na úroveň minimálních sazeb dle směrnice Euroviněta a došlo ke zjednodušení jejich danění. Hodnoty sazeb vychází z minimálních ročních sazeb směrnice Euroviněta. Dochází také ke zrušení snižování sazeb daně v závislosti na datu první registrace vozidla, čímž dochází ke zjednodušení výpočtu daně. Zároveň je zrušena povinnost platit čtvrtletní zálohy silniční daně, čímž dochází k významnému snížení administrativy pro podnikatele.

V souvislosti s mimořádnou událostí – ruskou invazí na území Ukrajiny zahájenou dne 24. 2. 2022, vydal ministr financí „Rozhodnutí o prominutí příslušenství daně a zálohy na daň z důvodu mimořádné události“, zveřejněné dne 24. 3. 2022 ve Finančním zpravodaji č. 6/2022.

Vláda rozhodla o zrušení silniční daně u osobních automobilů, autobusů a nákladních vozů do 12 tun. Došlo i ke snížení sazby u těžkých vozidel na minimální úroveň dle směrnice Euroviněta.

2.10 Ekologická daň

Ekologická daň označována také jako energetická daň, environmentální daň či eko-daň je jedním z pěti ekonomických nástrojů politiky životního prostředí. K ekologickým účelům je možné daně využít dvojím způsobem - za prvé jako zvýhodnění, za druhé jako znevýhodnění.

2.10.1 Ekologická daň na přepis vozidla

Ekologická daň je zákonem stanovená na vozidla s vysokými emisemi. Platí se obvykle při převodu auta na jiného majitele při první registraci na území České republiky a často se na ni při prodeji auta zapomíná. Cenu automobilu může ovšem prodražit až o 10 tis. Kč. Emisní norma se označuje EURO 0 až po EURO 5. Čím nižší norma, tím vyšší emise u daného auta a tím vyšší ekologickou daň je nutné zaplatit. Od roku výroby 2000 většina aut na území České republiky tuto daň neřeší. Všechny vozy v kategorii EURO 3, EURO 4 a EURO 5 ekologickou daň neplatí nikdy. Ostatní normy platí jednorázový poplatek 3 000 Kč až 10 000 Kč.

Emisní norma každého auta je **vyznačena ve velkém technickém průkazu**.

Daň se nikdy neplatí u vozů při jejich likvidaci. Pokud tedy prodáváte vůz například v normě EURO 0 a platili byste při převodu daň 10 000 Kč, často se vyplatí vůz zcela zlikvidovat a tuto daň neplatit.

Emisní norma každého auta je **vyznačena ve velkém technickém průkazu**. Daň se nikdy neplatí u vozů při jejich likvidaci. Pokud tedy prodáváte vůz například v normě EURO 0 a platili byste při převodu daň 10 000 Kč, často se vyplatí vůz zcela zlikvidovat a tuto daň neplatit. Ekologickou daň neplatí osoby s držitelem průkazu **ZTP/ZTP-P**, osoby, kteří získávají vůz formou **nabití či vypořádání**, osoby u kterých dochází k získání vozu formou **zániku společného jmění manželů**, osoby, které vůz získávají formou **dědictví**.

2.10.2 Ekologická daň na stabilizaci veřejných rozpočtů

Na základě směrnice Rady č. 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny přijala Česká republika zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým směrnici implementovala.

Podle zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů je předmětem ekologické daně elektřina, zemní plyn, některé další plyny a pevná paliva (černé uhlí, hnědé uhlí, koks a polokoks, ostatní uhlovodíky, rašelina). Plátcem ekologické daně je dodavatel, který na daňovém území dodal předměty daně, v zákonem stanovených případech i provozovatel distribuční soustavy, výrobce předmětu daně, dále také osoby, které osvobozenou energii použijí k jiným než osvobozeným účelům nebo osoby, které spotřebovaly nezdaněnou energii. Osvobození od daně je závislé na účelu použití energie. Vztahuje se zejména na elektřinu a pevná paliva, která jsou použita na provoz veřejné přepravy osob či pro plavby po vodách na území České republiky. Také je možné uplatnit osvobození u plynu pro výrobu tepla v domácnostech a v domovních kotelnách uvedených ve speciálním případě.

Plátcí daně, kterým vznikla povinnost daně přiznat a zaplatit, jsou povinni předložit daňové přiznání a zaplatit daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla.

2.11 Daňový řád

Daňový řád je zákon, jímž je upraven postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají v daňovém řízení při správě daní. Daňový řád byl přijat dne 22. července 2009 a ve Sbírce zákonů vyšel pod číslem 280/2009. Účinnosti nabyl dne 1. ledna 2011.

Správa daně je postup, jehož cílem je správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady. Základem pro správné zjištění a stanovení daně je daňové tvrzení podané daňovým subjektem. Daňovým tvrzením je řádné daňové tvrzení, a to daňové přiznání, hlášení nebo vyúčtování, dodatečné daňové tvrzení, a to dodatečné daňové přiznání, následné hlášení nebo dodatečné vyúčtování.

Předmětem správy daní jsou daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, nebo snížením příjmu veřejného rozpočtu.

Veřejným rozpočtem se rozumí státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu, rozpočet územního samosprávného celku, rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet Evropské unie, nebo rozpočet, o němž to stanoví zákon.

Daní se pro účely tohoto zákona rozumí peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek, peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona, peněžité plnění v rámci dělené správy. Daň zahrnuje rovněž daňový odpočet, daňovou ztrátu nebo jiný způsob zdanění a příslušenství daně. Příslušenstvím daně se rozumějí úroky, penále, pokuty a náklady řízení, jsou-li ukládány nebo vznikají-li podle daňového zákona. Úroky, penále a pokuta za opožděné tvrzení daně sledují osud daně.

2.12 Trestní zákoník

Trestní zákoník je v České republice platný zákoník trestního práva hmotného přijatý Parlamentem České republiky. Zákon č. 40/2009 Sb. upravuje v hlavě VI: Trestné činy hospodářské, které se týkají podnikání. V Díle 2: se zaměřuje na Trestné činy daňové, poplatkové a devizové.

V §§ 240 – 247 se zabývá

§ 240 Zkrácením daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 241 Neodvedením daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby § 242 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

§ 243 Nesplněním oznamovací povinnosti v daňovém řízení

§ 244 Porušením předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

§ 245 Paděláním a pozměněním předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

§ 246 Paděláním a pozměnění známek

§ 247 Ohrožením devizového hospodářství

2.12.1 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li trestný čin nejméně se dvěma osobami, poruší-li k usnadnění takového činu úřední uzávěru, nebo spáchá-li takový čin ve značném rozsahu. Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li trestný čin ve velkém rozsahu, nebo spáchá-li čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

2.12.2 Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

Kdo ve větším rozsahu nesplní jako zaměstnavatel nebo plátce svoji zákonnou povinnost odvést za zaměstnance nebo jinou osobu daň, pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistné na zdravotní pojištění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.3 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) zaniká, jestliže pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vylašovat rozsudek.

2.12.4 Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení

Kdo nesplní svoji zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně, a ohrozí tak ve větším rozsahu řádné a včasné stanovení daně jinému nebo její vymáhání od jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na jeden rok až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve značném rozsahu.

2.12.5 Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

Kdo s nálepkami, kontrolními páskami nebo jinými předměty k označení zboží pro daňové účely nakládá v rozporu s jiným právním předpisem v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo v rozporu s jiným právním předpisem dováží, skladuje, přepravuje nebo uvádí do oběhu zboží bez nálepek, kontrolních pásek nebo jiných předmětů k jeho označení pro daňové účely, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin nejméně se dvěma osobami, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.6 Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

Kdo padělá nebo pozmění nálepky, kontrolní pásky nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely anebo předměty vydávané orgánem veřejné moci nebo jím zmocněnou právnickou osobou jako doklad o splnění poplatkové povinnosti v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové nálepky, pásky nebo předměty uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve značném rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.7 Padělání a pozměnění známek

Kdo padělá nebo pozmění poštovní nebo kolkové známky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové známky úmyslně uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve značném rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.8 Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství

Kdo v době nouzového stavu v devizovém hospodářství poruší zákazy, které jsou stanoveny devizovým zákonem pro nouzový stav v devizovém hospodářství a vztahují se na vyhlášený nouzový stav, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až šest let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti

3. Pojištění v České republice

Nejvyšší nákladovou položku podnikatele, který má zaměstnance, tvoří mzdové náklady, které jsou spojené se sociálním a zdravotním pojištěním a zákonným pojištěním odpovědnosti.

Důchodové a nemocenské pojištění je založeno na pojistném principu, tj. na pravidelném placení příspěvku – pojistného. Peníze, které ČSSZ (Česká správa sociálního zabezpečení) v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, na pojistném vybere, jsou příjmem státního rozpočtu.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení v platném znění upravuje organizační uspořádání sociálního zabezpečení, působnost České správy sociálního zabezpečení, okresních správ sociálního zabezpečení a orgánů státní správy v sociálním zabezpečení a k výběru pojistného na důchodové a nemocenské pojištění, úkoly občanů a zaměstnavatelů při provádění sociálního zabezpečení a řízení ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení, včetně řízení ve věcech státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče a ve věcech osob zdravotně znevýhodněných.

Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje platby na důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

3.1 Legislativa

Sociální zabezpečení je upraveno těmito právními předpisy:

- a) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1. 5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.
- b) **Zákony České republiky**
  - Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ze dne 30. 6. 1995
  - Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ze dne 14. 3. 2006
  - Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ze dne 17.2. 1991 – Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ze dne 20. 11. 1992
- c) *Prováděcí předpisy* (vyhlášky) v platném znění Vyhláškou č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění ze dne 17. 11. 1995 Sdělení 436/2020 ze dne 20.10. 2020

- d) Související zákony v platném znění
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ze dne 22. 7. 2009
  - Zákon č. 329/1995., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění ze dne 7. 11. 1995 – Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ze dne 24. 6. 2004
  - Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ze dne 20. 11. 1992

3.2 Sociální pojištění

Poplatníky pojistného jsou zaměstnavatelé, jimiž se rozumějí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance.

Sociální pojištění, které odvádí zaměstnavatel za své zaměstnance, zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Odváděné pojistné je příjmem státního rozpočtu. Výše pojistného se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období. Sazby pojistného z vyměřovacího základu činí: u zaměstnavatele 26 %, z toho 3,3 % na nemocenské pojištění 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnavatel do 25 zaměstnanců (malá organizace) odvádí pojistné na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, zatímco zaměstnavatel nad 25 zaměstnanců odečte úhrn zúčtovaných dávek nemocenského pojištění od pojistného, které je povinen odvádět a rozdíl odvede na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

Pojistné zaměstnance se platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné v den, který je zaměstnavatelem určen pro výplatu mezd a platů za příslušný měsíc. Není-li tento den určen, je pojistné splatné nejpozději do osmi dnů po uplynutí kalendářního měsíce, za nějž se pojistné odvádí.

Zaměstnavatelé mají za povinnost hradit pojistné, které je povinen platit zaměstnanec, sami vypočítat pojistné, které jsou povinni odvádět, je-li zaměstnanec vyplácen příjem v cizí měně, přepočít jej na českou měnu, a to kurzem devizového trhu stanoveným Českou národní bankou, jež je platný k poslednímu dni kalendářního měsíce, za který se pojistné odvádí, hradit částky pojistného za každý kalendářní měsíc se splatností od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Ve stejné lhůtě zaslat Přehled o výši pojistného s požadovanými údaji.

3.2.1 Důchodové pojištění

Základní důchodové pojištění tvoří spolu s nemocenským pojištěním součást sociálního zabezpečení ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů. Základním předpisem upravujícím nároky na důchody, způsob stanovení výše důchodů a podmínky pro jejich výplatu je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který nabyl účinnosti 1. ledna 1996. Podle zákona o důchodovém pojištění jsou osoby účastné tohoto pojištění zabezpečeny v životních situacích jako je stáří, invalidita a úmrtí živitele. Po splnění příslušných kritérií mají pojištěnci nárok na vyplácení dávek důchodového zabezpečení.

Účast na pojištění je buď povinná, nebo dobrovolná.

Povinná účast

Lidé výdělečně činní jsou účastni důchodového pojištění za předpokladu, že výdělečná činnost svým rozsahem zakládá účast na pojištění.

Podmínky účasti zaměstnanců a dalších skupin osob vykonávajících pracovní nebo obdobnou činnost na důchodovém pojištění upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Důchodového pojištění jsou, při splnění stanovených podmínek, účastny tyto výdělečně činné osoby:

- zaměstnanci v pracovním poměru,

- příslušníci Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky, Generální sekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Celní správy České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky, vojáci z povolání, vojáci v záloze ve výkonu vojenské služby a státní zaměstnanci podle zákona o státní službě,
- členové družstva, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro družstvo práci,
- osoby, které jsou podle zvláštního zákona jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu nebo do funkce statutárního orgánu právnické osoby zřízené zvláštním zákonem, popřípadě do funkce zástupce tohoto vedoucího nebo statutárního orgánu, pokud je tímto vedoucím nebo statutárním orgánem pouze jediná osoba a jmenováním nebo volbou těmto osobám nevznikl pracovní nebo služební poměr, a osoby, které podle zvláštního zákona vykonávají veřejnou funkci mimo pracovní nebo služební poměr, pokud se na jejich pracovní vztah vztahuje ve stanoveném rozsahu zákoník práce,
- zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,
- zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce, pokud jim byl v kalendářním měsíci zúčtován příjem v částce vyšší než 10 000 Kč,
- soudci
- členové zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí neměstských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města do funkcí, jež zastupitelstvo určilo jako funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni,
- poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu,
- prezident republiky, členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členové Rady Energetického regulačního úřadu (v období od 17. 6. 2016 do 31. 7. 2017 předseda Energetického úřadu), členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, členové Rady Českého telekomunikačního úřadu, členové Národní rozpočtové rady, finanční arbitr, zástupce finančního arbitra, Veřejný ochránce práv, zástupce Veřejného ochránce práv, dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- osoby pečující o dítě a osoby, které jsou vedeny v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle ustanovení zákona o sociální ochraně dětí,
- osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce,
- pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů,
- společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, a ředitelé obecně prospěšné společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci,
- prokuristé,
- členové kolektivních orgánů právnické osoby,
- likvidátoři,
- vedoucí organizačních složek právnické osoby, která má sídlo ve státě, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, pokud je tato složka zapsána v obchodním rejstříku a místo výkonu práce těchto vedoucích je trvale v České republice,
- osoby pověřené obchodním vedením na základě smluvního zastoupení (účinnost od 1. 1. 2014), fyzické osoby, výše neuvedené, s výjimkou členů zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy zvolených do funkcí, jež zastupitelstvo neurčilo jako funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni.

Jeich dobu pojištění prokazuje zaměstnavatel evidenčním listem důchodového pojištění. Důchodového pojištění jsou nadále účastny osoby samostatně výdělečně činné, pokud vykonávají samo statnou výdělečnou činnost na území České republiky a splňují stanovené podmínky a osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění.

Dobrovolná účast

Dobrovolná účast na důchodovém pojištění je možná u osob starších 18 let od 1. 1. 1996, nestanoví-li zákon jinak. K převzetí přihlášky a vedení evidence o dobrovolném důchodovém pojištění je příslušná OSSZ podle místa trvalého pobytu občana, nebo podle místa hlášeného pobytu v České republice (jde-li o cizince). U osob, které nemají trvalý ani hlášený pobyt na území ČR, musí přihlášku k dobrovolnému důchodovému pojištění převzít kterákoliv OSSZ, na niž se taková osoba obrátí. Je-li přihláška k účasti na dobrovolném důchodovém pojištění podávána v době, kdy již bylo zahájeno řízení o důchod, je k řízení o doplacení pojistného příslušná OSSZ, u níž byla žádost o důchod podána. Od 1. 1. 2012 je účast na dobrovolném důchodovém pojištění možná nejdéle do dne, který bezprostředně předchází dni vzniku nároku na starobní důchod.

Účast na dobrovolném důchodovém pojištění je možná z důvodů: vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání; soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední vysoké škole v ČR, případně v cizině; výdělečné činnosti v cizině po 31. 12. 1995, výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací; činnosti v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele; výkonu funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky; pobytu v cizině, pokud následovaly do místa vyslání k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby svého manžela nebo registrovaného partnera, který je státním zaměstnancem podle zákona o státní službě nebo jiným zaměstnancem organizační složky státu, se souhlasem této organizační složky státu, a nejsou zaměstnanci nebo osobami samostatně výdělečně činnými nebo nejsou osobami vykonávajícími obdobné činnosti podle práva cizího státu, do kterého byli jejich manželé nebo registrovaní partneři vysláni k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby; v takovém případě může hradit pojistné zaměstnavatel manžela nebo registrovaného partnera; dobrovolného pojištění – bez uvedení důvodu.

Doba pojištění

Pro zjištění, kolik činí potřebná doba pojištění, je rozhodující výhradně rok dosažení důchodového věku. Pojištěnci, který ke dni dosažení důchodového věku nezískal potřebnou dobu pojištění, nemůže být starobní důchod k tomuto dni přiznán. K přiznání důchodu může případně dojít až následně od pozdějšího data, ke kterému již potřebnou dobu pojištění získal.

Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod osob, které dosáhly důchodového věku v roce 2018, je nejméně 34 let, případně 30 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění. Nejméně 20 let pojištění, případně 15 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění, postačí osobám, které v roce 2018 dosáhly věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk muže stejného data narození. Pokud je osobě 65 let, vznikne jí nárok na starobní důchod, pokud splnila podmínky nároku na invalidní důchod. Doba pojištění se prokazuje ELDP (evidenčním listem důchodového pojištění).

3.2.2 Starobní důchod

Starobní důchod je nejčastější formou důchodu, coby základní pojistné dávky určené k zajištění životních potřeb seniorů.

Vyplácí se měsíčně od doby vzniku nároku až do konce života. Odejít do starobního důchodu je právo, ne povinnost.

V České republice má občan nárok na přiznání starobního důchodu pokud dosáhl důchodového věku a získal potřebného pojištění. V roce 2023 je rozhodující dobou po důchodové pojištění 35 let. Zároveň se do

této doby počítají i náhradní doby pojištění, tedy roky, kdy byl pojištěnec evidován úřadem práce jako uchazeči o zaměstnání, vychovával dítě do 4 let věku, byl mu přiznán invalidní důchod III. stupně, vykonával základní vojenskou službu, studovali – prvních 6 let doby studia na střední, vyšší odborné a vysoké škole po dosažení 18 let věku do roku 2010.

Věk pro odchod do důchodu je rozdílný pro muže a ženy – u žen závisí na počtu vychovaných dětí. Od roku 2018 je maximální věk odchodu do důchodu stanoven na 65 let. Tato hranice se může každých pět let měnit.

Do důchodu odcházejí v roce 2023 muži narození od března 1958 do prosince 1958, ženy podle počtu vychovaných dětí.

Starobní důchod má dvě části, a to základní a procentní výměru. Základní výměra je jednotná pro všechny důchody, procentní se stanovuje individuálně. Výši základní výměry stanovuje zákon o důchodovém pojištění. Procentní výměra se určuje procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění.

Výpočet starobního důchodu

Starobní důchod má dvě složky. První je základní výměra, pevná částka stanovená zákonem a pro všechny stejná, která v roce 2023 činí 4040,- korun měsíčně. Tato částka se zvyšuje při pravidelných valorizacích vždy od 1. ledna. „Její výše je určena zákonem na deseti procentech průměrné mzdy, přesná částka je vždy pro období celého následujícího kalendářního roku stanovena nařízením vlády.

Druhá část důchodu je procentní neboli zásluhová výměra, u každého individuálně závislá na výši příjmu a počtu odpracovaných let. Také ona se obvykle zvyšuje při pravidelných valorizacích a kromě toho někdy i mimořádně v průběhu roku. „V případě mimořádné valorizace se základní výměra nezvyšuje a je i nadále pro všechny důchody jednotná. Procentní výměra se v souvislosti s mimořádnou valorizací zvyšuje podle míry nárůstu cen, tedy inflace. Přesnou hodnotu zvýšení opět stanovuje vláda svým nařízením .

Na červen v roce je naplánována další mimořádná valorizace důchodů, která však bude pravděpodobně probíhat podle upravených pravidel. Ta schválila vláda per rollam v pondělí 20. února 2023. Každý důchod bude navýšen o 400 korun a k tomu naroste procentní výměra o 2,3 % podle výše důchodu.

3.3 Nemocenské pojištění

Cílem dávek nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí krátkodobě výdělek.

Účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vzniká ze zákona a je povinná. Osoby samostatně výdělečně činné si mohou platit nemocenské pojištění dobrovolně.

Z hlediska nemocenského pojištění se nerozlišuje, zda zaměstnanec je občanem České republiky nebo jiného státu. Nemocenského pojištění mohou být účastny jen osoby, které pracují v České republice pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky. Zaměstnanci, kteří jsou činní pro zaměstnavatele, kteří nemají na území ČR sídlo, jsou v ČR pojištěni, pokud má zaměstnavatel sídlo na území státu EU nebo na území státu, s nímž ČR uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení.

Účast na pojištění

Osobní rozsah nemocenského pojištění stanoví, které osoby mohou být účastny nemocenského pojištění. Podle zákona č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění (dále jen „ZNP“) jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění.

Podmínky účasti na nemocenském pojištění

Podmínkou účasti na nemocenském pojištění zaměstnanců je výkon činnosti na území České republiky. Vykonává-li však zaměstnanec přechodně práci mimo území České republiky, nemá to vliv na jeho pojištění.

Pojištění jsou i zaměstnanci, kteří vykonávají zaměstnání v cizině pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky, pokud místo výkonu práce je trvale v cizině a nejsou povinně účastni důchodového pojištění podle předpisů státu, ve kterém trvale vykonávají zaměstnání, a mají trvalý pobyt na území České republiky nebo jiného členského státu EU. Uvedené pravidlo se použije v případech, kdy mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení nebo nařízení EP a Rady (ES) 883/2004 či nařízení EHS 1408/71 (dále jen „mezinárodní smlouva“) nestanoví jinak.

Podle MPSV (Ministerstva práce a sociálních věcí) č. 436/2020 Sb. Je rozhodným příjmem tedy minimální výše sjednaného příjmu) pro účast na nemocenském pojištění 3 500 Kč měsíčně.

Zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce jsou účastni pojištění, jestliže jim byl zúčtován za počítatelný příjem v částce vyšší než 10 000 Kč. Tito zaměstnanci jsou účastni pojištění také, jestliže vykonávají v kalendářním měsíci u téhož zaměstnavatele více dohod o provedení práce a úhrn započítatelných příjmů z těchto dohod přesáhl v kalendářním měsíci částku 10 000 Kč.

Smluvní zaměstnanci

Povinně účastni nemocenského pojištění jsou též smluvní zaměstnanci (při splnění stanovených podmínek). Smlouvením zaměstnancem se rozumí zaměstnanec zaměstnavatel jehož sídlo je v smluvní cizině, tedy ve státu mimo území Evropské unie nebo některého ze států, s nímž má Česká republika uzavřenu mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, pokud je pracovně činný v České republice u zaměstnavatele se sídlem na území České republiky (tzv. smluvní zaměstnavatel).

U smluvního zaměstnance vzniká pojištění dnem, ve kterém začal vykonávat práci pro smluvního zaměstnavatele, a zaniká dnem skončení výkonu práce pro tohoto zaměstnavatele.

Zahraniční zaměstnanci

Zahraničním zaměstnancem se rozumí zaměstnanec činný na území ČR ve prospěch zahraničního zaměstnavatele, tj. zaměstnavatele, který má sídlo na území státu, s nímž ČR neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení nebo který neaplikuje koordinační nařízení EU. Zahraniční zaměstnanec může být v ČR pojištěn pouze na základě projevu jeho vůle, tzn. dobrovolně.

Účast na dobrovolném nemocenském pojištění (NP) dle § 10 odst. 8 zák. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění, je možná, pokud je zahraniční zaměstnanec v souladu s § 6 odst. 3 citovaného zákona zároveň dobrovolně účasten důchodového pojištění dle § 6 odst. 1 písm. e) zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění.

Účast na NP vzniká podáním přihlášky, ne však dříve, než dnem, ve kterém byla přihláška podána. S přihláškou je třeba předložit příslušný dokument prokazující existenci a dobu trvání pracovněprávního nebo obdobného vztahu u zahraničního zaměstnavatele (typicky pracovní smlouva). Podáním přihlášky vznikají zahraničnímu zaměstnanci další povinnosti.

Vynětí z účasti na nemocenském pojištění

Z účasti na nemocenském pojištění zaměstnanců jsou vyňati:

- zaměstnanci vykonávající zaměstnání v ČR pro zaměstnavatele, který požívá diplomatických výsad a imunit, pokud jsou účastni pojištění v jiném státě,
- zaměstnanci vykonávající zaměstnání v ČR pro mezinárodní organizaci, pokud jsou účastni pojištění prostřednictvím této mezinárodní organizace a písemně prohlásí orgánu nemocenského pojištění, že chtějí být z tohoto důvodu vyňati z pojištění v České republice; toto prohlášení podávají zaměstnanci orgánu nemocenského pojištění prostřednictvím mezinárodní organizace, pro niž vykonávají zaměstnání,
- osoby, které nejsou občany České republiky nebo občany Evropské unie a jsou zaměstnány v České republice bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky podle jiného právního předpisu (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky).

Dávky

V českém systému nemocenského pojištění se poskytuje šest typů dávek: nemocenské, ošetrovné, dlouhodobé ošetrovné, peněžitá pomoc v mateřství, otcovské a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. Osoby samostatně výdělečně činné a zahraniční zaměstnanci, pokud si platí nemocenské pojištění, mají nárok na nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství.

Splnění podmínek nároku na dávky se z každé účasti na nemocenském pojištění posuzuje samostatně. Při souběhu nároků na tutéž dávku z více zaměstnání zakládajících účast na nemocenském pojištění se však poskytne ze všech zaměstnání pouze jedna dávka, která se vypočte z příjmů dosažených ve všech těchto zaměstnáních (s výjimkou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství).

Všechny dávky nemocenského pojištění vyplácí okresní správy sociálního zabezpečení.

3.3.1 Nemocenské pojištění

Nemocenského pojištění jsou účastni povinně zaměstnanci (a to i příslušníci ozbrojených sil a bezpečnostních sborů) a dobrovolně osoby samostatně výdělečně činné.

Povinná účast na nemocenském pojištění vzniká u zaměstnance (s výjimkou zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce), pokud splňuje podmínky stanovené zákonem o nemocenském pojištění. Jedná se o dvě základní podmínky, a to o výkon práce na území České republiky a v zaměstnání vykonaném v pracovněprávním či pracovním vztahu, který může účast na nemocenském pojištění založit rozhodný příjem ve výši Kč 3 500.

Jestliže si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce nebo jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek nebo při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku, náleží mu nemocenské za kalendářní den v poloviční výši, bez ohledu na to, zda má rodinné příslušníky.

Nárok na nemocenské nemá pojištěnec, který si dočasnou pracovní neschopnost přivodil úmyslně. Pojištěnec nemá nárok na nemocenské ani v případě, kdy vznikla dočasná pracovní neschopnost nebo byla nařízena karanténa v době útěku z místa vazby nebo z místa výkonu trestu odnětí svobody.

3.3.2 Povinnosti zaměstnavatele

podávat:

- Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání) zaměstnanců mohou zaměstnavatelé v papírové podobě, vyplněním formuláře Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání), na předepsaném tiskopisu ČSSZ,
- elektronicky přes VREP ve formátu GovTalk (datová věta v XML formátu), Veřejné rozhraní pro e – Podání (VREP) je přímé komunikační rozhraní ČSSZ kompatibilní s rozhraním PVS. Pro elektronické podávání tímto kanálem je nutná registrace podávajícího (dle územní příslušnosti).
- jako elektronické podání zaslané do datové schránky příslušné OSSZ alternativně do datové schránky ČSSZ (název datové schránky: e – Podání ČSSZ, ID 5ffu6xk). Elektronické podání obsahuje datové věty ONZ v elektronické podobě ve formátu XML.

Za zaměstnance podává formulář jeho zaměstnavatel.

3.4. Nemocenské pojištění OSVČ

OSVČ se k účasti na nemocenském pojištění přihlašuje sama. Její účast je dobrovolná. Protože nemocenské pojištění není povinné, řada podnikatelů jej nehradí, a proto jim zaniká nárok na výplatu nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, otcovské poporodní péče a dlouhodobého ošetrovného.

- OSVČ je účastna nemocenského pojištění za současného splnění následujících podmínek:
- vykonává samostatnou výdělečnou činnost na území ČR anebo mimo území ČR, avšak na základě oprávnění vyplývajících z právních předpisů ČR. Uvedené platí v případech, kdy není příslušnost k právním předpisům řešena mezinárodní smlouvou o sociálním zabezpečení nebo koordinačními nařízeními Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a nařízením Evropského parlamentu a Rady ES č. 987/2009.
  - přihlásila se k účasti na nemocenském pojištění prostřednictvím předepsaného tiskopisu a platí pojistné na nemocenské pojištění alespoň v minimální výši a ve stanovených termínech.

Nemocenské pojištění OSVČ vzniká dnem, který uvedla v přihlášce k účasti na pojištění, nejdříve však dnem, ve kterém byla přihláška podána.

OSVČ může po projednání s příslušnou OSSZ platit pojistné na delší než měsíční období, avšak vždy jen do budoucna a nejdéle do konce kalendářního roku. Pojistné, které bylo po projednání s příslušnou OSSZ zapláceno do budoucna, nelze dodatečně navýšit.

Jestliže pojistné na NP bylo zapláceno po uplynutí lhůty, stanovené pro splatnost pojistného, nebo bylo zapláceno v nižší částce, než mělo být zapláceno, dochází k zániku účasti na NP a takto uhrazené pojistné se stává přeplatkem na pojistném na NP v důsledku zániku účasti na NP. Přeplatek bude OSVČ vrácen, pokud nejsou jiné splatné závazky vůči OSSZ nebo ČSSZ. Příslušná OSSZ je povinna při vrácení tohoto přeplatku, popřípadě části tohoto přeplatku, nebo při použití tohoto přeplatku k úhradě splatného závazku vůči příslušné správě sociálního zabezpečení, písemně oznámit OSVČ den a důvod zániku její účasti na NP, a to do osmého dne druhého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž účast zanikla. Zjištěný přeplatek v souvislosti se zánikem NP je příslušná OSSZ povinna vrátit do jednoho měsíce ode dne zjištění přeplatku.

Zánik účasti na nemocenském pojištění OSVČ

Účast na nemocenském pojištění OSVČ zaniká:

- dnem, od kterého se odhlásila z nemocenského pojištění, ne však dříve než dnem, ve kterém byla odhláška podána, prvním dnem kalendářního měsíce, za který nebylo ve stanovené lhůtě podle zvláštního právního předpisu zapláceno pojistné, nebo sice bylo zapláceno v této lhůtě, avšak v nižší částce, než mělo být zapláceno, • nástupem výkonu trestu odnětí svobody, dnem, kdy nastaly skutečnosti podle § 10 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění, tj. např. ukončení výkonu samostatné výdělečné činnosti, zánik oprávnění k výkonu.

3.5 Kontrola plátce pojistného

Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) jsou územní organizační jednotky ČSSZ (České správy sociálního zabezpečení), které se podílejí ve vymezených oblastech na realizaci sociálního pojištění v okruhu své působnosti. Jejich oddělení kontroluje poskytuje metodickou a instruktážní pomoc všem kontrolovaným subjektům; kontroluje vznik a zánik pojistného poměru; plnění úkolů a povinností zaměstnavatelů při provádění nemocenského pojištění, včetně plnění ohlašovací povinnosti v důchodovém a nemocenském pojištění; kontroluje podkladovou evidenci, kterou zaměstnavatelé vedou o zaměstnancích pro účely nemocenského a důchodového pojištění; kontroluje správnost stanovené výše odvodu pojistného, popřípadě přírážky k pojistnému, včetně správného odečtu zúčtované (vyplácené) náhrady mzdy za příslušným právním předpisem stanovenou dobu dočasně pracovní neschopnosti; v rámci této kontroly provádí též kontrolu správného stanovení náhrady mzdy za příslušným právním předpisem stanovenou dobu dočasně pracovní neschopnosti (karantény) poskytované zaměstnanci zaměstnavatelem.

Před provedením kontroly oznámí zdravotní pojišťovna plátcí pojistného, u kterého bude provedena kontrola, datum zahájení kontroly dopisem (alespoň 2 týdny předem). Kontrola se provádí u plátce pojistného nebo v místě, které je vzhledem k účelu kontroly nejvhodnější v rozsahu nezbytně nutném pro dosažení jejího účelu.

3.6 Invalidní důchod

Jako invalidní důchod se označuje dávka, která má nahradit příjem občana ve chvíli, kdy mu jeho zdravotní stav nedovoluje pracovat či vykonávat jinou výdělečnou činnost nebo je jeho průceschopnost výrazně snížena. Jedná se o jeden ze čtyř druhů důchodů, které jsou občanům poskytovány na základě zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Nárok na invalidní důchod má občan, pokud je invalidní v některém ze tří stupňů a získal potřebnou dobu pojištění. Podmínka potřebné doby pojištění se nevyžaduje v případě, že invalidita vznikla následkem pracovního úrazu (nemoci z povolání).

Invalidním se občan stává ve chvíli, kdy jeho schopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost poklesla vzhledem k jeho dlouhodobě nepříznivému zdravotnímu stavu nejméně o 35 % nebo je pro své zdravotní poškození schopný soustavně pracovat pouze za zcela mimořádných podmínek.

Podmínka doby pojištění pro přiznání invalidního důchodu je u pojištěnce do 20 let méně než 1 rok; od 20 do 22 let 1 rok; od 22 let do 24 let 2 roky; od 24 let do 26 let 3 roky; od 26 let do 28 let 4 roky; nad 28 let 5 let. Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.

Podmínky nároku na invalidní důchod

Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, a stal se

- invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo
- invalidním následkem pracovního úrazu.

Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.

Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
- nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu,

- zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost,
- zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav,
- zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován,

- d) schopnost rekvalifikace^{34b)} pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával,
- e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %,
- f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí.

Za stabilizovaný zdravotní stav [odstavec 4 písm. b)] se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.

Pojištěnec je adaptován na své zdravotní postižení [odstavec 4 písm. c)], jestliže nabyt, popřípadě znovu nabyt schopností a dovedností, které mu spolu se zachovanými tělesnými, smyslovými a duševními schopnostmi umožňují vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti. Procentní míra poklesu pracovní schopnosti se určuje v celých číslech.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.

Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. a) a dále doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice, a to před dosažením 18 let věku, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky, a po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia. Ustanovení § 12 odst. 1 věty druhé platí zde přiměřeně.

Invalidní důchod se skládá ze dvou složek – základní výměry a procentní výměry. Základní výměra invalidního důchodu je jednotná pro všechny dávky, procentní výměra je vždy individuální a závisí na délce doby pojištění, na příjmech dosažených před vznikem invalidity, ale také na současném stupni invalidity. Výše invalidního důchodu

Výši základní výměry stanovuje zákon o důchodovém pojištění. Výše základní výměry invalidního důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně.

Základní výměra invalidního důchodu pro rok 2023 je stanovena na Kč 3 900. Výše procentní výměry se pak stanovuje procentní sazbou za každý celý rok doby pojištění v závislosti na stupni invalidity.

Výše procentní výměry invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění

- a) 0,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně,
- b) 0,75 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně,
- c) 1,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně; ustanovení § 33 odst. 2 věty druhé a třetí a § 34 odst. 1 věty druhé platí zde obdobně.

Při změně stupně invalidity se nově stanoví výše invalidního důchodu, a to ode dne, od něhož došlo ke změně stupně invalidity. Nová výše procentní výměry invalidního důchodu se stanoví jako součin procentní výměry invalidního důchodu, který náležel ke dni, který předchází dni, od něhož došlo ke změně stupně invalidity, a koeficientu, který se vypočte jako podíl procentní sazby výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění uvedené v odstavci 2, která odpovídá novému stupni invalidity, a procentní sazby výpočtového základu za každý

celý rok doby pojištění uvedené v odstavci 2, která odpovídá dosavadnímu stupni invalidity. Koeficient podle věty první se stanoví s přesností na 4 platná desetinná místa.

Dopočtená doba

Pro výši procentní výměry invalidního důchodu podle odstavce 2 se jako doba pojištění uvedená v § 11 a v § 13 odst. 1 započítává v rozsahu stanoveném v odstavci 5 i dopočtená doba, kterou je doba ode dne vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32; u žen se přitom bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy, které nevychovaly žádné dítě, a u mužů se bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy stejného data narození, které nevychovaly žádné dítě. Dopočtená doba se však nezapočítává, jestliže invalidita vznikla následkem úmyslného poškození zdraví, které si pojištěnec způsobil nebo nechal způsobil, nebo poškození zdraví pojištěnce, které vzniklo jako následek jeho úmyslného trestného činu.

Dopočtená doba se započte

- a) plně, je-li období od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod kryto dobou českého pojištění nebo vznikla-li invalidita následkem pracovního úrazu anebo doba, která není kryta dobou českého pojištění, je kratší 1 roku, vznikla-li invalidita před 28. rokem věku pojištěnce, 2 let, vznikla-li invalidita od dosažení věku 28 let do 40. roku věku pojištěnce, nebo 3 let, vznikla-li invalidita od dosažení věku 40 let pojištěnce,
- b) ve sníženém rozsahu, nejsou-li splněny podmínky uvedené v písmenu a); v tomto případě se krátí dopočtená doba v poměru délky dob pojištění získaných v českém pojištění v období od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod k době, která uplynula od dosažení 18 let věku do dne vzniku nároku na invalidní důchod, s tím, že po tomto krácení se počet dnů dopočtené doby zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru; pro účely stanovení délky dopočtené doby se za dobu pojištění považuje též doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia.

Od 1. 2. 2018 je náhradní dobou pojištění doba trvání podpůrčí doby u dávky otcovské poporodní péče v době po skončení výdělečné činnosti, která zakládala účast na nemocenském pojištění. Náhradní dobou pojištění již od 1. 2. 2018 není doba vojenské služby, nejde-li o vojáky z povolání nebo vojáky v záloze ve výkonu vojenské činné služby. Jako náhradní dobu pojištění ji lze hodnotit pouze, jde-li o dobu získanou do 30. 6. 2016.

3.7 Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění slouží k úhradě základní zdravotní péče. Povinně ho platí všichni zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) i osoby bez zdanitelných příjmů (OBZP), které trvale žijí v České republice. Za zaměstnance platí část zdravotního pojištění zaměstnavatel, část hradí zaměstnanec ze své mzdy. Platby na zdravotní pojištění odcházejí do zdravotních pojišťoven, nikoliv státu.

3.7.1 Legislativa

- Zákon 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
- Zákon 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších pojišťovnách
- Zákon 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky
- Zákon 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění.

Za zaměstnance odvádí pojistné na zdravotní pojištění zaměstnavatel ve výši 13,5 % z vyměřovacího základu, po zaokrouhlení na 1 Kč nahoru. Zaměstnanci srazí, i bez jeho souhlasu, z platu jednu třetinu této částky (tedy 4,5 %), zbývající dvě třetiny uhradí zaměstnavatel ze svých prostředků.

Klíčovým právním předpisem je zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. V § 8 odst. 2 je stanoveno, kdy vzniká zaměstnavateli povinnost hradit za svého zaměstnance pojistné na zdravotní pojištění. Pojistné platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce.

Povinnost zaměstnavatele platit část pojistného za své zaměstnance vzniká dnem nástupu zaměstnance do zaměstnání a zaniká dnem skončení takového zaměstnání. Přitom platí, že za den ukončení zaměstnání se považuje den ukončení výkonu práce.

Pro účely zdravotního pojištění rozumí zaměstnáním taková činnost zaměstnance, ze které vyplývají zaměstnanci od jeho zaměstnavatele příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, které podléhají zdanění dle § 6 586/1992 Sb., zákona o daních z příjmů. Za zaměstnance se také považují členové statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob (členové představenstva, správních či dozorčích rad, apod.), volení nebo jmenovaní funkcionáři právnických osob, sdružení, spolků atd., osoby činné na základě mandátní nebo příkazní smlouvy, likvidátoři, prokuristé a neuvolnění zastupitelé.

Zaměstnavatelem se pak pro účely zdravotního pojištění rozumí právnická nebo fyzická osoba, která zaměstnává zaměstnance a má sídlo nebo trvalý pobyt na území České republiky.

Protože je pojištění zákonné, neuzavírá se pojistná smlouva. Pojištění vzniká dnem uzavření prvního pracovního vztahu. Tuto skutečnost je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně. Současně uvede své identifikační číslo nebo jiné označení, které jej nahrazuje (např. rodné číslo v případě, že zaměstnavatelem je soukromá, nepodnikající osoba, např. majitel vily zaměstnává zahradníka nebo služebnou).

Oznámení zaměstnavatel provede prostřednictvím elektronického formuláře pro přihlášení nebo výplněm formuláře ve formátu PDF. Takto vyplněnou Přihlášku je nutné zaslat písemnou formou pojišťovny, u které je zaměstnavatel pojištěn. Zaměstnavateli nebude ze strany pojišťovny automaticky potvrzována registrace nové přihlášky na zákonné pojištění.

4 Pracovní právo

4.1 Legislativa

Pracovní právo je upraveno těmito právními předpisy:

- a) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1. 5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.
- b) **Zákony České republiky**
  - Zákoník práce 262/2006 Sb., v platném znění
  - Zákon 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění
- c) **Prováděcími předpisy (vyhláškami) vydanými vládou nebo příslušnými ministerstvy v platném znění**
  - Vyhláška č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, v platném znění
- d) **Souvisejícími zákony v platném znění**
  - Zákon 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění
  - Usnesení předsednictva České národní rady 2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, v platném znění
  - Nařízení vlády 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, v platném znění
  - Zákon 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, v platném znění

Základním předpokladem pro vybudování silné pozice a udržení se na trhu mezi silnou konkurencí, je nutné disponovat kvalitním, odborně připraveným a flexibilním týmem zaměstnanců. Ten musí bezpodmínečně zvládat narůstající požadavky na pracovní sílu z pohledu vědeckotechnického rozvoje, přinášejícího neustále nové technologie, ale musí být také náležitě motivován. Samostatné hledání nových řešení, která vedou ke zlepšení

celkových výsledků daných dílčích úkolů, ať už v pracovních skupinách-týmech nebo i individuálně, je potom pro danou organizaci, podnik či firmu určitě vítaným bonusem, který tvoří největší bohatství jejího potenciálu.

Dle zákona o zaměstnanosti (viz 435/2004 § 10 až 12) je právnická nebo fyzická osoba povinna plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu její činnosti zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce.

V pracovněprávních vztazích je zakázána jakákoliv diskriminace zaměstnanců z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu, zdravotního stavu, věku, manželského a rodinného stavu nebo povinnosti k rodině. Je zakázáno též takové jednání, které diskriminuje nikoliv přímo, ale až ve svých důsledcích, jakož i jednání spočívající v navádění k diskriminaci. Zakazuje se činit nabídky zaměstnání, které jsou v rozporu s výše vedeným diskriminačním opatřením (např. podmiňovat věk zaměstnance).

4.2 Pracovní poměr

Dle povahy práce, na kterou jsou zaměstnanci přijímáni, lze rozdělit vznikající pracovně právní vztahy na pracovní poměry a dohody. Nejběžnější je pracovní poměr.

Zaměstnanec v pracovním poměru se podílí svou prací za mzdu podle pokynů zaměstnavatele na plnění jeho úkolů. Pracovní poměr se zakládá pracovní smlouvou, případně jmenováním. Způsob vzniku pracovního poměru je uveden v § 33 a § 37 ZP (Zákoníku práce).

Zaměstnavatel je povinen přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, platit mu za vykonanou práci mzdu, vytvářet podmínky pro úspěšné plnění jeho pracovních úkolů. Zaměstnanec je povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy v rozvržené týdenní pracovní době a dodržovat povinnosti, které mu vyplývají z pracovního poměru § 38 ZP.

Pracovní poměr je sjednán na dobu neurčitou, pokud nebyla v pracovní smlouvě výslovně sjednána doba jeho trvání § 39 ZP. V pracovní smlouvě může být sjednána zkušební doba, která činí maximálně tři měsíce § 35 ZP. Pracovní poměr na základě pracovní smlouvy vzniká dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce § 36 ZP. Pracovní poměr uzavírá zaměstnanec se zaměstnavatelem zpravidla pro stanovenou týdenní pracovní dobu (délka pracovní doby činí nejvýše 40 hodin týdně).

Kratší pracovní dobu může zaměstnavatel sjednat se zaměstnancem na jeho žádost ze zdravotních důvodů, nebo jiných vážných důvodů, pokud to dovoluje provoz zaměstnavatele. Zaměstnanci s kratší pracovní dobou náleží mzda odpovídající této kratší pracovní době.

V Zákoníku práce jsou rozlišeny v podstatě tři druhy pracovního poměru: hlavní pracovní poměr, souběžný a vedlejší. Hlavní pracovní poměr je takový, ve kterém zaměstnanec pracuje na celou zákonnou pracovní dobu, obvykle tedy v rozsahu 40 hodin týdně (výjimky jsou například u zaměstnanců v dolech).

Zaměstnavatel nemá možnost zaměstnanci zakázat, aby zároveň pracoval i pro jiného zaměstnavatele (s výjimkou takzvané konkurenční doložky, která zaměstnanci zakazuje bez souhlasu zaměstnavatele podnikat ve stejném oboru jako zaměstnavatel, či pracovat pro jinou firmu, která působí ve stejném oboru jako jeho zaměstnavatel).

Na plný úvazek, to znamená obvykle na 40 hodin týdně, však může zaměstnanec pracovat pouze u jednoho zaměstnavatele.

Má-li zaměstnanec sjednán hlavní pracovní poměr (tedy na 40 hodin týdně) a vedle má uzavřený ještě další na kratší pracovní dobu, je ten druhý takzvaným pracovním poměrem vedleším. Vedlejší pracovní poměr musí být vždy uzavřený na kratší pracovní dobu.

V případě vedlejšího pracovního poměru platí odlišná právní úprava než u hlavního či souběžného pracovního poměru. Nejpodstatnější odchylkou je způsob ukončení vedlejšího pracovního poměru, neboť ten může jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel kdykoli ukončit výpovědí, a to i bez udání důvodu výpovědi – a výpovědní doba

činí 15 dnů. Běh této doby začíná dnem, kdy byla výpověď doručena druhé straně. Dá-li zaměstnavatel zaměstnanci výpověď z vedlejšího pracovního poměru, nemusí zaměstnanci nabídnout jinou vhodnou práci. V případě skončení vedlejšího pracovního poměru neplatí ani takzvané ochranné doby, ve kterých zaměstnanci nelze dát výpověď (například nemoc).

Chystaná novela Zákoníku práce od 1. 1. 2024 přináší zásadní změny zejména v oblasti práce na dohody, úpravu práce na home office a rozšíření informační povinnosti pro zaměstnavatele.

4.3 Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

Zaměstnavatel má zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru. V dohodách o pracích konaných mimo pracovní poměr není zaměstnavatel povinen rozvrhnout zaměstnanci pracovní dobu.

V budoucnu budou mít lidé pracující na dohody o provedení práce nebo pracovní činnosti nárok na dovolenou. Když si ji nevyberou a v práci skončí, zaměstnavatel ji bude muset proplatit.

Podle požadavků EU budou mít lidé pracující na dohody nárok na dovolenou.

U zaměstnance pracujícího na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti se bude pro účely výpočtu nároku na dovolenou počítat délka pracovní doby **20 hodin týdně**.

Nárok na dovolenou zaměstnancům vznikne za obdobných podmínek, jako je tomu v případě pracovního poměru.

Nařízení EU říká, že by měl mít každý pracovník nárok na placenou dovolenou alespoň 4 týdny za každý kalendářní rok. Musí ovšem dodržet zákonné podmínky pro její získání. Zaměstnanec si však nebude moct vybrat, jestli chce raději dovolenou, nebo finanční náhradu. Nevyčerpaná dovolená mu bude proplacena jedine v případě, kdy ukončí pracovní poměr.

4.18 Pravidla pro home office

Novela zákoníku práce v roce 2024 také přináší jasnější obrysy práce na dálku, tedy home office, a to zejména v definování nejčastějších nákladů, které zaměstnancům při práci z domova vznikají.

Jedná se o kompenzaci za energie, teplo, vodu a odvoz odpadů. Zaměstnavatel bude moct poskytnout náhradu ve formě paušální částky, pokud se na tom se svým zaměstnancem dohodne. Je stanovena pouze minimální výše paušálu, a to **2,80 Kč za odpracovanou hodinu práce na dálku**. Tato částka bude považována za daňově uznatelný náklad.

Dohoda o práci na dálku mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem bude muset být vždy písemná. Nově také bude platit, že zaměstnanci, kteří patří do vybraných skupin (těhotné ženy, pečující o dítě do 9 let, osoby závislé na péči), požádají o práci na dálku zaměstnavatel jim to neumožní, bude jim muset tento krok písemně zdůvodnit.

Poznámka

Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním § 250 ZP. Výše odměny z dohody a podmínky pro její poskytování se sjednávají v dohodě o provedení práce nebo v dohodě o pracovní činnosti § 138 ZP.

Na základě uzavřených dohod jsou zaměstnanci povinni zejména pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci, využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly, dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni, řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

Zaměstnavatel může uzavřít se zaměstnancem Dohodu o provedení práce § 75 ZP nebo Dohodu o pracovní činnosti § 76 ZP. Rozsah práce, na který se dohoda o provedení práce uzavírá, nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce. Do rozsahu práce se započítává také doba práce konaná zaměstnancem pro zaměstnavatele v témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce. V dohodě o provedení práce musí být uvedena doba, na kterou se tato dohoda uzavírá.

Dohodu o pracovní činnosti může zaměstnavatel s fyzickou osobou uzavřít, i když rozsah práce nebude přesahovat v témže kalendářním roce 300 hodin. Na základě dohody o pracovní činnosti není možné vykonávat práci v rozsahu překračujícím v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby. Dohodu o pracovní činnosti je zaměstnavatel povinen uzavřít písemně, jinak je neplatná; jedno vyhotovení této dohody vydá zaměstnanci.

Není-li sjednán způsob zrušení dohody o pracovní činnosti, je možné ji zrušit dohodou účastníků ke sjednanému dni; jednostranně může být zrušena z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu s 15-ti denní výpovědní dobou, která začíná dnem, v němž byla výpověď doručena druhému účastníku. Okamžité zrušení dohody o pracovní činnosti může být však sjednáno jen pro případy, kdy je možné okamžitě zrušit pracovní poměr.

4.4 Brigády, výpomoci, domácí práce

Tento neoficiální (ale dosud často používaný) název je zpravidla uzavřený pracovněprávní vztah na krátké období. V praxi to znamená zaměstnání zaměstnance v některé podobě pracovního poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (různé příležitostné, jednorázové nepravidelné práce, práce malého rozsahu apod.).

Pracovně právní předpisy neznají pojem “brigádník”, a proto je potřeba například na studenta či důchodce pohlížet z pracovně právního hlediska jako na každou jinou fyzickou osobu (zaměstnanec).

Právní možnosti zaměstnávání fyzických osob v závislé práci vycházejí ze Zákoníku práce – pracovní poměr na dobu určitou, dohoda o pracovní činnosti nebo dohoda o provedení práce nebo z občanského zákoníku – uzavření smlouvy nepojmenované nebo příkazní. Pro zdanění příjmů “brigádníků” nemá daňový zákon žádné zvláštní ustanovení a tyto příjmy podle své povahy obvykle patří mezi příjmy ze závislé činnosti definované v § 6 zákona 586/1992 Sb. Zaměstnaní na nepravidelnou výpomoc vykonávají v pracovním poměru sjednané práce jen občas a nepravidelně podle potřeb zaměstnavatele a na jeho výzvu.

Domácký zaměstnanec je zaměstnanec v pracovním poměru, který nepracuje na pracovišti zaměstnavatele, ale vykonává sjednané práce doma v pracovní době, kterou si sám rozvrhuje. Práce doma musí být se zaměstnancem dohodnuta, nelze ho k ní nutit.

Možnost mít a zároveň „nemít“ zaměstnance vyplývá ze zákoníku práce § 42 ZP, který umožňuje dočasně přidělit zaměstnance k výkonu jiné práce k jiné právnické nebo fyzické osobě. Dále pak zákoník práce umožňuje zaměstnávání cizích zaměstnanců formou agenturního zaměstnávání, které je definováno v § 2 ZP odst. 5 a v § 308-309 ZP. Zaměstnanci tím nevznikne nový pracovní poměr a zůstává v pracovním poměru ke svému původnímu zaměstnavateli. Zaměstnanci přiděluje úkoly, řídí ho a kontroluje po dobu přidělení jiný zaměstnavatel.

Zaměstnávání cizích zaměstnanců dle § 42 má řešit přechodný stav, kdy pro zaměstnance v mateřské firmě není dostatek práce, a nemá sloužit prvotně k uspokojování potřeb jiných zaměstnavatelů.

4.5 Mzdový systém podniku

Pojmem mzda se rozumí peněžité plnění, poskytované zaměstnanci za práci, a to podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, a zároveň v závislosti na pracovních podmínkách, výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků. Mzda jako odměna jednoho výrobního faktoru je pro podnik významnou veličinou ovlivňující náklady.

Stanovit přiměřenou mzdu za vykonanou práci je prvořadým úkolem mzdového systému podniku, který jím vyjadřuje své záměry a sleduje cíle v oblasti mzdové politiky, kterých podnik hodlá dosáhnout.

4.6 Mzdové tarify

Ve většině větších podniků se pro ocenění hodnoty práce používají mzdové tarify. Jsou to tarifní stupně, což je v podstatě sazba v korunách za jednotku času, obvykle hodinu nebo měsíc.

Tarifní stupně a rozpětí tarifů tvoří mzdovou strukturu. Rozpětí mzdového tarifu by mělo být takové, aby umožňovalo dostatečně diferencovat odměnu pracovníka podle jeho výkonu a zásluh.

Tato tarifní stupnice je obvykle jedním z nejméně sledovaných bodů kolektivního vyjednávání. Již několik let je trendem, že je obvykle ve větších organizacích dosaženo zvýšení mezd o několik procent. Další skupinou požadavků na zvýšení mzdových tarifů jsou i požadavky na příplatky za zhoršené pracovní podmínky, jako je např. neobvyklá pracovní doba, nezdavé prostředí, či jiná netypická specifika pracovní činnosti. Mzdová zvýhodnění za tento nestandard jsou obvykle vyplácena formou příplatků k tarifní mzdě nebo procentem z průměrného výdělku či absolutní sazbou v korunách za hodinu.

Práce přesčas je posuzována v souladu se zákoníkem práce. Práci přesčas je možné konat jen výjimečně. Práci přesčas může zaměstnavatel zaměstnanci nařídit jen z vážných provozních důvodů. Nařízená práce přesčas nesmí u zaměstnance činit více než 8 hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.

Zaměstnanci přísluší za dobu práce přesčas dosažená mzda a příplatek ve výši 25 % průměrného výdělku nebo náhradní volno, dohodly-li se takto obě strany. Náhradní volno se poskytuje v rozsahu práce konané přesčas, za kterou není poskytnut příplatek. Toto volno je zaměstnavatel povinen poskytnout do tří měsíců po výkonu práce přesčas nebo v jinak dohodnuté lhůtě. Sazba 25 % příplatku k dosažené mzdě je stanovena zákoníkem práce jako minimální. Podnik může poskytovat vyšší sazbu nebo sazby diferencovat na všední dny a víkendy. Svátkem se rozumí státní svátek a ostatní svátek, který je dnem placeného volna. Obě strany se mohou dohodnout na mzdě, ve které je práce přesčas již zohledněna, nejvíce však v rozsahu 150 hodin za kalendářní rok.

Zákoník práce v § 115 vymezuje, že zaměstnavatel je povinen zaplatit za práci ve svátek dosaženou mzdu a náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek. Je možné se dohodnout na čerpání volna nebo je možné volno nahradit mzdou nejméně ve výši průměrného výdělku. V komentáři k tomuto paragrafu je uvedeno, které dny na daný rok jsou brány jako státní svátky.

Stejná minimální výše příplatku náleží zaměstnancům i za práci ve ztíženém pracovním prostředí.

Vymezení prostředí, které je možné takto posuzovat pro účely příplatků ke mzdě, je stanoveno vládním nařízením.

Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí činí nejméně 10 % částky, kterou stanoví ZP v § 111 základní sazbu minimální mzdy.

Odměna za práci v sobotu a v neděli je stanovena § 118 a činí 10 % průměrného výdělku plus dosaženou mzdu za tuto práci.

Zákoník práce dále upravuje podmínky, za kterých je možné pracovníkovi poskytnout naturální mzdu.

Tato forma odměny není příliš obvyklá, využívá se především v provozech, které vyrábějí nebo obchodují s produkty, použitelnými v domácnosti. Takovým příkladem mohou být například tzv. naturálie – obilí, brambory nebo dříve velmi obvyklé uhlí. Zákon zároveň taxativně uvádí, které výrobky nelze takto poskytnout. Jedná se především o návykové látky: alkohol, tabákové výrobky.

Poskytnutou naturálií může být i služba v obvyklé nebo nižší ceně, než kterou zaměstnavatel obvykle účtuje za srovnatelné výrobky, výkony, práce nebo služby poskytované zaměstnavatelem.

4.7 Stanovení mzdové formy

Mzdové formy jsou odrazem celého mzdového systému organizace. Musí být zvolen takový systém, který dokáže spravedlivě ohodnotit výkony jednotlivců i kolektivů, s tím, že jsou v něm obsaženy všechny potřebné motivační prvky. Mzdová forma musí být natolik elastická, aby při odměňování práce brala bezpodmínečně v úvahu rozdíly ve výkonnosti.

Z praxe známe dvě základní mzdové formy a to výkonová mzda a časová mzda. Tyto formy se používají jako individuální i kolektivní. Ve větších organizacích jsou upraveny předpisem.

Výkonová forma se dále rozlišuje jako úkolová nebo prémiová. Výkonová mzda zajišťuje diferenciaci. Část mzdy záleží nejen na výkonu, ale i pracovních podmínkách, organizaci práce a často i výsledcích celé organizace. Obecně platí, že pohyblivá část výkonové mzdy je často spojována s pozicemi v obchodních útvarech nebo na pozicích v nižším a středním managementu.

Pracovní výkon a chování pracovníka a kolektivu bývá hodnocen pomocí norem spotřeby práce.

Volba mzdové formy, která stanovuje výkon, může sloužit buď jen pro výpočet mzdy, nebo může být uplatněna i jako motivační nástroj pro zaměstnance. Cílem tvorby mzdy by mělo být zintenzivnění ochoty individuálně se zapojit a podávat lepší výkony.

Úkolová mzda je výsledkem podaného výkonu jednotlivce nebo i skupiny. Pro stanovení propočtu se používá normovaný čas. Je to jednotka, která odpovídá pracovní době při běžných výkonech. K tomu je potřeba použít časové studie, která normovaný čas přesně změří. Na skutečných individuálních výkonech je naopak založen efektivní hodinový výdělek. Při něm se skutečný výkon rovná běžnému výsledku, výkonnostní stupeň je stanoven na 100%.

Podstata odměňování na základě prémiové mzdy je odlišná od úkolové mzdy. Prémiová mzda obsahuje základní mzdu, která je nezávislá na výkonu, ale součástí je i prémiová složka, která může být individuálně ovlivněna zaměstnancem nebo kolektivem. I v této složce je však potřeba zohlednit ochranu zdraví pracovníků a značnou míru spravedlnosti. Odměna by měla být srovnatelná se stejným výkonem v úkolové formě. Prémie lze rozdělit na prémii za vyšší výkon, prémii za kvalitu, prémii za úsporu výrobních faktorů, prémii za využití zařízení.

Celkově se dá říci, že úkolová mzda však s sebou nese i riziko v podobě značného poklesu výděлку, když dělník přes svou snahu není přechodně v situaci, která by mu výkon, např. s ohledem na osobní indispozici umožňovala. Proto je úkolová mzda spojována se zaručenou minimální mzdou.

Pro skupinu zaměstnanců je ve zvláštních případech používán skupinový akord. V podstatě jde o normovaný čas a minutový faktor, vyjádřený úkolovou směrnou sazbou/60. Tato forma lze použít v případech, kdy na jednom výrobku pracují současně dělníci s různou kvalifikací a jejich výkon trvá stejně dlouho. V případě sladěného týmu lze dosáhnout výhodného a spravedlivého odměňování. Bonusem pro podnik je potom i vzájemná kontrola pracovníků a také určitá motivace.

Časová mzda znamená pro zaměstnance odměnu za výkon, který podal za určitou časovou jednotku. Obvykle bývá stanovena částka za hodinu nebo měsíc. U této formy se počítá s obvyklým výkonem, který může do jisté míry určovat např. i výkon technického zařízení. Mzdové náklady se tudíž mění dle časových jednotek, které na daný výkon vycházejí (např. dny v měsíci). Předností je především jednoduchost zpracování mezd a žádné nebezpečí v důsledku příliš rychlého pracovního tempa. Nevýhodou může být i nepříliš vysoká motivace, protože zaměstnanec ví, že stejnou mzdu dostane i při nadstandardním výkonu. Tuto nesrovnalost je možné částečně odstranit kombinací časové mzdy s výkonnostním příplatkem. Tak je možné nastavit odměnu dle výkonu, chování a využitelnosti.

Hmotná podpora na vytváření nových pracovních míst může být poskytnuta zaměstnavateli, který vytvoří nová pracovní místa v územní oblasti, ve které průměrná míra nezaměstnanosti za 2 ukončená pololetí předcházející datu předložení záměru zaměstnavatele získat investiční pobídky dosahuje nejméně průměrné míry nezaměstnanosti v České republice. Do celkového počtu nově vytvořených míst se zahrnují místa vytvářená ode dne předložení záměru získat investiční pobídky.

Podle zákona 435/2004 Sb., o zaměstnanosti Hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců může být poskytnuta zaměstnavateli na částečnou úhradu nákladů, které budou na rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců na nových pracovních místech skutečně vynaloženy.

Hmotnou podporu na vytváření nových pracovních míst a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení zaměstnanců na nových pracovních místech poskytuje Úřad práce. Hmotná podpora na vytváření nových pracovních míst nebo hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců na nových pracovních místech se zaměstnavateli neposkytnou po dobu 3 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty za umožnění výkonu nelegální práce.

Průměrná měsíční mzda se v roce 2023 zvýší z 38 911 Kč na 40 324 Kč.

4.8 Minimální mzda

Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci v základním pracovněprávním vztahu podle § 3.

Mzda, plat nebo odměna z dohody nesmí být nižší než minimální mzda. Do mzdy a platu se pro tento účel nezahrnuje mzda ani plat za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli.

Výši základní sazby minimální mzdy a dalších sazeb minimální mzdy odstupňovaných podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanoví vláda nařízením, a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen. Nedosáhne-li mzda, plat nebo odměna z dohody minimální mzdy, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout doplatek.

Od 1. 1. 2023 se tradičně zvyšuje **minimální mzda**, a to o 1 100 Kč na **17 300 Kč za měsíc** pro zaměstnance se stanovenou týdenní pracovní dobou 40 hodin. Minimální **hodinová** mzda vzroste na **103,80 Kč**. Další sazby minimální mzdy nesmí být nižší než 50 % základní sazby minimální mzdy.

4.9 Zaručená mzda

Je upravena v § 112 ZP. Zaručenou mzdou je mzda nebo plat, na kterou zaměstnanci vzniklo právo podle ZP, smlouvy, vnitřního předpisu, mzdového výměru nebo platového výměru § 113 odst. 4 a § 136 ZP.

Nejnižší úroveň zaručené mzdy a podmínky pro její poskytování zaměstnancům, jejichž mzda není sjednána v kolektivní smlouvě, a pro zaměstnance, kterým se za práci poskytuje plat, stanoví vláda nařízením, a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen. Nejnižší úroveň zaručené mzdy nesmí být nižší než částka, kterou stanoví tento zákon v § 111 odst. 2 jako základní sazbu minimální mzdy. Další nejnižší úrovně zaručené mzdy se stanoví diferencovaně podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce tak, aby maximální zvýšení činilo alespoň dvojnásobek nejnižší úrovně zaručené mzdy. Podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance může vláda stanovit nejnižší úroveň zaručené mzdy podle věty druhé a třetí až o 50 % nižší.

Nedosáhne-li mzda nebo plat bez mzdy nebo platu za práci přesčas, příplatku za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli příslušné nejnižší úrovně zaručené mzdy je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout doplatek.

4.10 Pracovní smlouva

Pracovní poměr se zakládá pracovní smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Pracovní smlouva musí být uzavřena písemně.

Pracovní smlouva musí obsahovat druh práce, který má zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat, místo nebo místa výkonu práce, ve kterých má být práce vykonávána a den nástupu do práce.

Není-li v pracovní smlouvě sjednáno pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad, platí, že pravidelným pracovištěm je místo výkonu práce sjednané v pracovní smlouvě. Jestliže je však místo výkonu práce sjednáno širěji než jedna obec, považuje se za pravidelné pracoviště obec, ve které nejčastěji začínají cesty zaměstnance za účelem výkonu práce. Pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad nesmí být sjednáno širěji než jedna obec.

Zaměstnanci v pracovním poměru musí být přidělována práce v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby, s výjimkou konta pracovní doby. Zaměstnanec v dalším základním pracovněprávním vztahu u téhož zaměstnavatele nesmí vykonávat práce, které jsou stejně druhově vymezeny.

4.11 Zkušební doba

Podle § 36 ZP je-li sjednána zkušební doba, nesmí být delší než 3 měsíce po sobě jdoucí ode dne vzniku pracovního poměru a 6 měsíců po sobě jdoucích ode dne vzniku pracovního poměru u vedoucího zaměstnance.

Zkušební dobu je možné sjednat rovněž v souvislosti se jmenováním na vedoucí pracovní místo. Zkušební dobu je možné sjednat nejpozději v den, který byl sjednán jako den nástupu do práce, nebo v den, který byl uveden jako den jmenování na pracovní místo vedoucího zaměstnance. Sjednaná zkušební doba nesmí být dodatečně prodlužována. O dobu celodenních překážek v práci, pro které zaměstnanec nekoná práci v průběhu zkušební doby, a o dobu celodenní dovolené se však zkušební doba prodlužuje. Zkušební doba nesmí být sjednána delší, než je polovina sjednané doby trvání pracovního poměru. Zkušební doba musí být sjednána písemně.

4.12 Pracovní poměr na dobu určitou

Pracovní poměr trvá po dobu neurčitou, nebyla-li výslovně sjednána doba jeho trvání. Doba trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout 3 roky a ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou může být opakována nejvýše dvakrát. Za opakování pracovního poměru na dobu určitou se považuje rovněž i jeho prodloužení. Jestliže od skončení předchozího pracovního poměru na dobu určitou uplynula doba 3 let, k předchozímu pracovnímu poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami se nepřihlíží.

4.13 Pracovní cesta

Pracovní cestou se rozumí časově omezené vyslání zaměstnance zaměstnavatelem k výkonu práce mimo sjednané místo výkonu práce. Zaměstnavatel může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu jen na základě dohody s ním. Zaměstnanec na pracovní cestě koná práci podle pokynů vedoucího zaměstnance, který ho na pracovní cestu vyslal.

Vysílá-li zaměstnavatel zaměstnance na pracovní cestu k plnění svých úkolů do jiné organizační složky (k jinému zaměstnavateli), může pověřit jiného vedoucího zaměstnance (jiného zaměstnavatele), aby zaměstnanci dával pokyny k práci, popřípadě jeho práci organizoval, řídil a kontroloval; v pověření je třeba vymezit jeho rozsah. S pověřením podle věty první musí být zaměstnanec seznámen. Vedoucí zaměstnanci jiného zaměstnavatele však nemohou vůči zaměstnanci jménem vysílajícího zaměstnavatele právně jednat.

4.14 Ukončení pracovního poměru

Pracovní poměr může být rozvázán jen dohodou, výpovědí, okamžitým zrušením, zrušením ve zkušební době. Pracovní poměr na dobu určitou končí také uplynutím sjednané doby. Pracovní poměr cizince nebo fyzické

osoby bez státní příslušnosti, pokud k jeho skončení nedošlo již jiným způsobem, končí dnem, kterým má skončit jejich pobyt na území České republiky podle vykonatelného rozhodnutí o zrušení povolení k pobytu, dnem, kterým nabyl právní moci rozsudek ukládající těmto osobám trest vyhoštění z území České republiky, uplynutím doby, na kterou bylo vydáno povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci.

Pracovní poměr zaniká smrtí zaměstnance. Zánik pracovního poměru v případě smrti zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, upravuje § 342 odst. 1. ZP.

4.14.1 Dohoda

Podle § 49 ZP dohodnou-li se zaměstnavatel a zaměstnanec na rozvázání pracovního poměru, končí pracovní poměr sjednaným dnem. Dohoda o rozvázání pracovního poměru musí být písemná.

4.14.2 Výpověď, výpovědní doba a výpovědní důvody

Podle § 50 ZP musí být výpověď z pracovního poměru písemná, jinak se k ní nepřihlíží.

Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď jen z důvodu výslovně stanoveného v § 52 ZP. Zaměstnanec může dát zaměstnavateli výpověď z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu. Dá-li zaměstnavatel zaměstnanci výpověď, musí důvod ve výpovědi skutkově vymezit tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným důvodem. Důvod výpovědi nesmí být dodatečně měněn. Výpověď může být odvolána pouze se souhlasem druhé smluvní strany; odvolání výpovědi i souhlas s jejím odvoláním musí být písemné.

Byla-li dána výpověď, skončí pracovní poměr uplynutím výpovědní doby. Výpovědní doba musí být stejná pro zaměstnavatele i zaměstnance a činí nejméně 2 měsíce, s výjimkou vyplývající z § 51a. Byla-li výpověď ze strany zaměstnance dána v souvislosti s přechodem práv a povinností z pracovněprávních vztahů nebo přechodem výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, platí, že pracovní poměr skončí nejpozději dnem, který předchází dni nabytí účinnosti přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů nebo dni nabytí účinnosti přechodu výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů.

Výpovědní doba smí být prodloužena jen smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem; tato smlouva musí být písemná.

4.14.3 Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem

Zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, byl-li zaměstnanec pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu delší než 1 rok, nebo byl-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu nejméně 6 měsíců, porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem.

Zaměstnavatel nesmí okamžitě zrušit pracovní poměr s těhotnou zaměstnankyní, zaměstnankyní na mateřské dovolené, zaměstnancem nebo zaměstnankyní, kteří čerpají rodičovskou dovolenou.

Zaměstnanec může pracovní poměr okamžitě zrušit, jestliže, podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovně-lékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, nemůže dále konat práci bez vážného ohrožení svého zdraví a zaměstnavatel mu neumožnil v době 15 dnů ode dne předložení tohoto posudku výkon jiné pro něho vhodné práce, nebo zaměstnavatel mu nevyplatil mzdu nebo plat nebo náhradu mzdy nebo platu anebo jakoukoli jejich část do 15 dnů po uplynutí období splatnosti (§ 141 odst. 1). Zaměstnanci, který okamžitě zrušil pracovní poměr, přísluší od zaměstnavatele náhrada mzdy

nebo platu ve výši průměrného výdělku za dobu, která odpovídá délce výpovědní doby. Pro účely náhrady mzdy nebo platu se použije § 67 odst. 3.

4.14.4 Skončení pracovního poměru na dobu určitou

Pracovní poměr na dobu určitou může skončit také ostatními způsoby uvedenými v § 48 odst. 1, 3 a 4. Byla-li doba trvání tohoto pracovního poměru omezena na dobu konání určitých prací, je zaměstnavatel povinen upozornit zaměstnance na skončení těchto prací včas, zpravidla alespoň 3 dny předem. Pokračuje-li zaměstnanec po uplynutí sjednané doby (§ 48 odst. 2) s vědomím zaměstnavatele dále v konání prací, platí, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou.

4.14.5 Zrušení pracovního poměru ve zkušební době

Zaměstnavatel i zaměstnanec mohou zrušit pracovní poměr ve zkušební době z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu. Není stanovena žádná výpovědní lhůta, kterou by zaměstnavatel musel dodržet. Zaměstnanec nevzniká nárok na odstupné. Pro zrušení pracovního poměru ve zkušební době se vyžaduje písemná forma, jinak se k němu nepřihlíží. Pracovní poměr skončí dnem doručení zrušení, není-li v něm uveden den pozdější. Výpověď musí být zaměstnanci anebo zaměstnavateli doručena do konce zkušební doby.

4.14.6 Odstupné

Zaměstnanec, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. d) nebo dohodou z těchto důvodů, přísluší od zaměstnavatele při skončení pracovního poměru odstupné. O minimální výši odstupného rozhoduje délka pracovního poměru zaměstnance.

Byl-li se zaměstnancem rozvázán pracovní poměr, protože nesmí podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovně-lékařských služeb nebo rozhodnutím příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, dále konat dosavadní práci pro pracovní úraz nebo pro onemocnění nemocí z povolání, a zaměstnavatel se zcela zproští své povinnosti podle § 270 odst. 1, odstupné podle věty druhé zaměstnanci nepřisluší.

Pro účely odstupného se průměrným výdělkem rozumí průměrný měsíční výdělek. Odstupné je zaměstnavatel povinen zaměstnanci vyplatit po skončení pracovního poměru v nejbližším výplatním termínu určeném u zaměstnavatele pro výplatu mzdy nebo platu, pokud se písemně nedohodne se zaměstnancem na výplatě odstupného v den skončení pracovního poměru nebo na pozdějším termínu výplaty.

4.15 Pracovní doba

Pracovní doba je doba, v níž je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci. Doba odpočinku je doba, která není pracovní dobou. Směna je část stanovené týdenní pracovní doby (§ 83a odst. 5) bez práce přesčas, kterou je zaměstnanec povinen na základě předem stanoveného rozvrhu pracovních směn odpracovat v rámci 24 hodin po sobě jdoucích.

Dvousměnný pracovní režim je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně střídají ve dvou směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Třisměnný pracovní režim je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně střídají v rámci 24 hodin po sobě jdoucích ve třech směnách. Nepřetržitý pracovní režim je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně střídají ve směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích v nepřetržitém provozu zaměstnavatele; nepřetržitý provoz je takový provoz, který vyžaduje výkon práce 24 hodin denně po sedm dnů v týdnu.

Pracovní pohotovost je doba, v níž je zaměstnanec připraven k případnému výkonu práce podle pracovní smlouvy, která musí být v případě naléhavé potřeby provedena nad rámec jeho rozvrhu pracovních směn.

Práci přesčas je práce konaná zaměstnancem na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu vyplývající z předem stanoveného rozvržení pracovní doby a konaná mimo rámec rozvrhu pracovních směn (§ 84, 85 a § 87 odst. 1). U zaměstnanců s kratší pracovní dobou (§ 86 odst. 1) je práci přesčas práce přesahující stanovenou týdenní pracovní dobu (§ 83a); těmto zaměstnancům nelze práci přesčas nařídit. Práci přesčas není, napracovává-li zaměstnanec práci konanou nad stanovenou týdenní pracovní dobu pracovní volno, které mu zaměstnavatel poskytl na jeho žádost.

Délka pracovní doby činí nejvýše 40 hodin týdně. Kratší pracovní dobu si však musí každý jednotlivý zaměstnanec dohodnout sám se svým zaměstnavatelem.

4.15.1 Dny pracovního klidu

Dny pracovního klidu jsou dny, na které připadá nepřetržitý odpočinek zaměstnance v týdnu, a svátky. Práci ve dnech pracovního klidu lze nařídit jen výjimečně, a to po projednání s příslušným odborovým orgánem.

V den nepřetržitého odpočinku v týdnu lze zaměstnanci nařídit jen tyto nutné práce, které nemohou být provedeny v pracovních dnech. Ve svátek lze zaměstnanci nařídit jen práce, které lze nařídit ve dnech nepřetržitého odpočinku v týdnu, práce v nepřetržitém provozu a práce potřebné při střežení objektů zaměstnavatele.

4.15.2 Práce přesčas

Podle § 93 ZP práci přesčas může zaměstnavatel nařídit jen ve výjimečných případech, jde-li o vážné provozní důvody, a to i na dobu nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami, popřípadě za podmínek uvedených v § 91 odst. 2 až 4 i na dny pracovního klidu. Nařízená práce přesčas nesmí u zaměstnance činit více než osm hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.

4.15.3 Dovolená na zotavenou

Zaměstnanci vzniká za stanovených podmínek nárok na dovolenou za kalendářní rok nebo na její poměrnou část, dovolenou za odpracované dny, dodatkovou dovolenou, další dovolenou.

Dovolená za kalendářní rok

Zaměstnanec, který za nepřetržitého trvání pracovního poměru k témuž zaměstnavateli konal u něho práci alespoň 60 dnů v kalendářním roce, má nárok na dovolenou za kalendářní rok, popřípadě na její poměrnou část, jestliže pracovní poměr netrval nepřetržitě po dobu celého kalendářního roku. Za odpracovaný se považuje den, v němž zaměstnanec odpracoval převážnou část své směny; části směn odpracované v různých dnech se nesčítají.

Poměrná část dovolené činí za každý celý kalendářní měsíc nepřetržitého trvání téhož pracovního poměru jednu dvanáctinu dovolené za kalendářní rok.

Základní výměra dovolené činí čtyři týdny. Dovolená je placená, za její čerpání přísluší náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku.

V kolektivní smlouvě nebo ve vnitřním předpisu lze zaměstnancům zaměstnavatelů, kteří provozují podnikatelskou činnost, prodloužit dovolenou o další týdny. Zaměstnancům zaměstnavatelů, kteří neprovozují podnikatelskou činnost, přísluší dovolená o jeden týden delší než základní výměra.

Dobu čerpání dovolené určuje zaměstnavatel podle plánu dovolených stanoveného s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu tak, aby si zaměstnanec mohl dovolenou vyčerpat zpravidla vcelku a do konce kalendářního roku. Při stanovení plánu dovolených je nutno přihlížet k úkolům zaměstnavatele a k oprávněným zájmům zaměstnance. Poskytuje-li se zaměstnanci dovolená v několika částech, musí alespoň jedna část činit nejméně dva týdny, pokud se zaměstnanec se zaměstnavatelem nedohodne jinak. Určenou dobu čerpání dovolené

je zaměstnavatel povinen oznámit zaměstnanci alespoň 14 dnů předem; tato doba může být výjimečně zkrácena, dá-li k tomu souhlas příslušný odborový orgán, pokud dále není stanoveno jinak. Pokud si zaměstnanec nestihl vybrat v roce 2022 dovolenou kvůli specifickým důvodům převede se jeho dovolená automaticky do roku 2023 a pokud ji nevyužije ani v roce 2023, tak se převádí do dalšího roku.

4.16 Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli

Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Podmínkami vzniku odpovědnosti za škodu jsou tedy způsobená škoda, porušení povinností zaměstnance a zaměstnancovo zavinění.

Škodu zaměstnanec způsobenou z nedbalosti hradí maximálně do výše čtyřapůlnásobku svého průměrného měsíčního výdělku.

Způsobil-li zaměstnanec škodu úmyslně (například zpronevěrou), v opilosti, anebo po zneužití jiných návykových látek) hradí škodu v plné výši.

4.17 Odpovědnost zaměstnance za majetek svěřený zaměstnanci

Odpovědnost zaměstnance za majetek svěřený svému zaměstnavateli je zakotvena v zákoníku práce. Zaměstnanec, který má povinnost nahradit škodu je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav. Výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřapůlnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu.

4.18 Pravidla vykonávání formou práce home office

Home office

Pojem, který se v souvislosti s pandemií koronaviru velmi často skloňoval. I dnes mezi zaměstnanci i zaměstnavateli vzbuzuje zvýšenou pozornost, a to zejména kvůli novele zákoníku práce, která by měla pravidla pro práci z domova změnit. O jaké změny se jedná?

Zaměstnanci nemají zatím zákonný nárok na to, aby mohli pracovat z domova. Zaměstnavatel dále nemá povinnost zdůvodňovat, proč se rozhodl povolit nebo nepovolit zaměstnancům práci z domova a nemá také povinnost některým skupinám zaměstnanců přednostně vyhovovat.

Aktuálně je také možné dohodu o výkonu práce z domova uzavřít pouze ústně nebo ji kombinovat s vnitřním předpisem. Neexistují také pravidla, která obsah dohody upravují, ani není stanovena přesná výše náhrady souvisejících nákladů.

Právo na práci z domova

Některé skupiny zaměstnanců by měly nově mít možnost žádat o výkon práce na dálku. Zaměstnavatel bude mít povinnost této žádosti vyhovět v případě, že tomu nebrání povaha vykonávané práce nebo vážné provozní důvody.

Aktuálně návrh počítá s tím, že by se mělo právo na práci z domova ze zákona týkat rodičů dětí mladších 15 let, těhotných žen a lidí dlouhodobě pečujících o handicapovanou osobu. Většina centrálních úřadů ale s návrhem nesouhlasí a požaduje snížení věkové hranice u dětí na 8 let.

Dohoda o home office

Zatímco dříve bylo možné dohodu o home office uzavřít ústně, nyní bude home office možný jen na základě písemné dohody mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Součástí dohody musí být:

- místo výkonu práce a rozsah práce,
- způsob komunikace,
- zadávání a kontrola práce,
- způsob rozvržení pracovní doby,
- způsob náhrady nákladů, jež při práci na dálku vzniknou,
- způsob zajištění a kontroly BOZP.

Zaměstnanec může písemně dohodu vypovědět, a to i bez udání důvodů. Dále bude mít nárok na zajištění vybavení pro výkon práce včetně nezbytného softwaru a na zachování kontaktů s kolegy. Návrh dohody o home office se ovšem může ještě změnit.

Doplnění dříve uzavřených dohod o práci na dálku

Pokud zaměstnavatel se zaměstnancem již dříve uzavřel dohodu o práci na dálku, bude ji muset doplnit o nové povinné náležitosti na základě nových pravidel, a to do 3 měsíců od účinnosti novely.

Délka pracovní doby při práci z domova

Délka směny při práci z domova nesmí přesáhnout 12 hodin, a to ani u zaměstnanců, kteří si sami rozvrhují pracovní dobu. Těmto zaměstnancům také nepřísluší náhrada mzdy při důležitých osobních překážkách v práci ani mzda nebo náhradní volno za práci přesčas či ve státní svátky.

Úhrada nákladů na práci z domova

Dle novely bude mít zaměstnavatel povinnost hradit zaměstnanci náklady na práci z domova (výdaje za elektřinu, vytápění bytu apod.), přičemž tyto náklady nebudou součástí mzdy, platu nebo odměny z dohody. Navrhovaná výše je 2,80 Kč za hodinu práce a částka bude každý rok valorizovaná vyhláškou ministerstva. Při 160 odpracovaných hodinách měsíčně by se tedy jednalo o částku ve výši 448 Kč.

Pokuty za přestupky v oblasti home office

Novela zavádí novou skutkovou podstatu přestupků spojených s prací na dálku, která umožňuje uložit zaměstnavateli pokutu až do výše 1 milionu korun. V případě, že zaměstnavatel neumožní home office zaměstnanci, který na něj má ze zákona právo, hrozí mu pokuta až 300 000 korun.

Poznámka

Podnikání Ukrajinců v České republice

Trestně bezúhonný Ukrajinec ve věku minimálně 18 let může získat živnostenské oprávnění na kterémkoliv centrálním registračním místě v České republice, kterým je jakýkoliv živnostenský úřad anebo Czech POINT, který sídlí na vybraných pobočkách České pošty.

Zájemce na registračním místě vyplní formulář a předloží požadované doklady. Mezi tyto doklady patří průkaz totožnosti a to je cestovní pas, udělené vízum, povolení k trvalému nebo přechodnému pobytu, doklad o úhradě správního finančního poplatku ve výši Kč 1 000.

Doloží svou odbornou způsobilost v souladu s předmětem podnikání, jestliže nepůjde o volnou živnost.

Předloží úředně ověřený výpis z rejstříku trestů z Ukrajiny, který nesmí být starší 90 dnů. Pokud není majitelem prostor, ve kterých se chystá podnikat, tak musí doložit písemný souhlas těchto majitelů s jeho podnikáním.

Po obdržení výpisu ze živnostenského rejstříku bude žadateli předloženo IČO (identifikační číslo).

Do 8 dnů se Ukrajinský podnikatel musí nahlásit na zdravotní pojišťovnu, která ho přiřadí do kategorie OSVČ (osoba samostatně výdělečně činná) pro potřebu registrace platby zdravotního pojištění a také na sídlo OSSZ (okresní správa sociálního pojištění) kvůli důchodovému pojištění.

V roce 2023 si musí ukrajinský podnikatel hradit alespoň minimální zálohy na pojistné a to sociální pojištění Kč 2 841 a zdravotní pojištění Kč 2 627. Pojištění se začíná hradit již v tom měsíci, ve kterém začal podnikat bez ohledu na výši příjmů.

Ukrajinský podnikatel se musí nahlásit na finančním úřadu k zahájení svého podnikání podáním Přihlášky k registraci pro fyzické osoby a registrovat se u něj k dani.

Podnikateli je přiděleno DIČ (daňové identifikační číslo) finančním úřadem. Elektronicky podnikatel dokládá své podání a žádosti pouze pokud má datovou schránku, uznávaný elektronický podpis nebo uznávanou a ověřenou elektronickou identitu. Jinak předkládá doklady osobně nebo prostřednictvím pošty.

Poznámka vydavatele

Toto zveřejnění má informativní charakter a je v souladu s právním stavem k 28. 3. 2023. Před použitím informací zde obsažených v konkrétních situacích by měla být provedena analýza aktuálního právního stavu platného v době činnosti.

Autoři ani vydavatel neodpovídají za důsledky použití obsahu této publikace.

Zdrojem práva Polské republiky jsou výhradně texty zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie (<http://eur-lex.europa.eu>), Sbírce zákonů Polské republiky (<https://www.dziennikustaw.gov.pl>) a databázi Monitor Polski (<https://monitorpolski.gov>).

* * *

Text je součástí publikace

Informační balíčky:

Právní podmínky podnikání v České republice a Polsku, Aktuální daňová legislativa, Pracovní právo v roce 2023.

Vydavatel	
Okresní hospodářská komora v Jablonci nad Nisou Jiráskova 9, 466 01 Jablonec nad Nisou www.ohkjablonec.cz www.podnikanivpolsku.cz info@ohkjablonec.cz T: + 420 483 346 000	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA ul. 1 Maja 27, 58-500 Jelenia Góra, www.karr.pl www.podnikanivpolsku.cz biuro@karr.pl T: + 48 75 75 27 500
ISBN 978-80-270-4336-1	ISBN 978-83-966247-0-3